N°. 114. A°. 1859.

VRIJDAG 13 MEI.

# ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

**Bureau : Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.**

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.--
Iedere regel meer . . . . . . . . . . . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . . . . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

**Bij deze Courant behoort een**

## BIJBLAD.

### KENNISGEVING.
### Verkiezing van Leden voor de Provinciale Staten van Zuidholland.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gelet op art. 69 der Wet van den 4 Julij 1850 (Staatsblad n.° 37), geven bij deze aan de Ingezetenen kennis, dat afschriften van de Processen-Verbaal van de op den 10 dezer maand, in het hoofdkiesdistrict Rotterdam, plaats gehad hebbende verkiezingen van Leden voor de Provinciale Staten van Zuidholland, zijn aangeplakt aan het Raadhuis, in de Stadhuissteeg, en dat gelijke afschriften ter Secretarie dezer Gemeente, op de gewone dagen en uren, voor een ieder ter inzage zijn nedergelegd.

Rotterdam den 12 Mei 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
*de Secretaris*, STORM VAN 'S GRAVESANDE. *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

## BUITENLAND.

LONDEN den 11 Mei.

Ofschoon de uitslag van 60 verkiezingen in dertig graafschappen van Ierland (die slechts 22 afgevaardigden van conservative beginselen in het vorige Parlement telden) nog niet bekend is, kan men nu reeds berekenen dat op de 593 verkiezingen in Engeland, Schotland en Ierland, waarvan men het resultaat kent, de Regering 14 a 15 stemmen gewonnen heeft. De liberale partij zou dus op 321 stemmen kunnen rekenen, tegen 272 a 273 stemmen, welke aan de conservativen behooren. Hieronder zijn de twijfelachtige zelfs nog medegerekend. Verondersteld dat de verkiezingen in Ierland de ministeriële partij doen aangroeijen tot 295 stemmen, dan blijft dit cijfer toch nog beneden dat, hetwelk de heer Disraeli zijne kiezers in het graafschap Buckingham voorspiegelde. De positie van het Ministerie zou in deze omstandigheden wel eens hoogst kritiek kunnen worden; maar vooralsnog schijnt het te rekenen op de verdeeldheid onder de liberalen. Zeker is het dat de insinuatiën, door de Daily News, een blad dat doorgaat voor een officieus orgaan van lord John Russell, geopperd ten aanzien van de kiezers, die zich over de beruchte stemming over de Conspiracy-bill hebben willen wreken, reeds bewezen dat men op zijne hoede is tegen den terugkeer van lord Palmerston aan het bewind. Een van de weinige sommiteiten in het Parlement, wier verkiezing mislukt is, is de heer Ralph Osborne, een verklaarde voorstander van dien staatsman, terwijl zijne hevigste vijanden van 1857, de heeren Richard Cobden, Laing en anderen bijna eenstemmig zijn herkozen.

— Zoowel de Fransche als de Italiaansche uitgeweken Republikeinen, die zich in deze hoofdstad ophouden, teekenen verklaringen tegen de oorlogsplannen welke Keizer Napoleon thans in Italië ten uitvoer brengt, in welke verklaringen gezegd wordt dat die plannen geheel Europa in gevaar brengen en dat een verbond met den Keizer eene schande en eene misdaad zijn zou.

— John Walter, chemist te Stockton, uitvinder der chemische zwavelstokken, is aldaar in den ouderdom van 78 jaren overleden.

— Een brief uit Shanghai van 8 maart zegt dat de Engelsche stoomboot Inflexible den 6 februarij te Nagasaki aankwam en dat terstond twee Japanesche stoombooten met depêches van lord Malmesbury, die men zeide dat hoogst belangrijk waren, Jedo verlieten. Denkelijk betroffen zij den smokkelhandel in opium en de pogingen tot Christelijke propaganda, waartegen de Japanesche Regering zeer ernstige vertoogen gedaan heeft, die van de zijde der Engelsche Regering geruststellende verklaringen noodzakelijk maakten. Ontegenzeggelijk is het dat, wanneer de Europeanen zich niet stipt naar de wetten des Lands gedragen en zelfs de vooroordeelen eenigermate ontzien, de gelukkig bestaande goede verstandhouding niet duurzaam zou kunnen wezen. Intusschen blijkt het reeds nu dat Japan binnen weinige jaren eene der voordeeligste markten van Azië worden kan. Sedert het verdrag van 1858 gesloten werd hebben reeds meer dan honderd schepen aldaar rijke ladingen ingenomen, en ongetwijfeld zal dat getal dit jaar verdriedubbeld zijn. De Japansche Gezanten, die de bekrachtiging van het verdrag met de Vereenigde Staten naar Washington moesten overbrengen, maakten zich tot de afreis gereed.

Lord Elgin is den 21 maart te Pointe de Galles aangekomen en den 26 maart naar Colombo gegaan, waar hem eene luisterrijke ontvangst toefde. De Furious, aan boord waarvan hij de reis maakt, zou den gelukkigen onderhandelaar van het verdrag van Tientsing te Suez aan wal brengen.

PARIJS den 11 Mei.

(*Particuliere Correspondentie.*)

Gisteren, na het vertrek des Keizers, ben ik in de gelegenheid geweest, naauwkeurige inlichtingen in te winnen omtrent het karakter der volks-demonstratie, waartoe dat vertrek aanleiding heeft gegeven. Al de werklieden van de wijk St. Antoine, de meest bevolkte van Parijs, hadden hunne werkplaatsen verlaten en zich in massa's vereenigd op het plein van de Bastille en langs de straten in den Faubourg. Het rijtuig van den Keizer werd voorafgegaan door eenige Cent Gardes, maar naast het rijtuig zag men zelfs geen escorte. De paarden konden slechts met moeite en stapvoets vooruit komen. Van het Plein der Bastille tot aan het spoorweg-station ging de geestdrift alles te boven wat men tot heden heeft gezien: het is onmogelijk aan hen, die er geen getuigen van zijn geweest, een denkbeeld te geven van het enthousiasme der menigte. De dames wierpen met bouquetten; eenige werklieden klommen zelfs tot op de trede van het rijtuig en onderscheidene van hen hebben den Keizer de handen gedrukt. Onophoudelijk weêrgalmden de kreten van leve de Keizer! leve Italië! de opgewondenheid grensde aan razernij, — men moet het bekennen.

De Keizerin is gisteren tegen middernacht op de Tuileriën teruggekeerd; zij had den Keizer tot Montereau vergezeld. Frankrijks fortuin zal dus in de velden van Italië worden beslist. De benoeming, door den Moniteur medegedeeld, van den heer Persigny tot gezant te Londen, is u zeker reeds bekend. Deze keus was vooruit gezien en kan niet anders dan welgevallig zijn in Engeland.

Onder de benoemingen, die heden in den Moniteur voorkomen, is er eene, die een levendigen indruk heeft gemaakt; het is die van den heer H. de la Bourdonnaye Coëtcoulet tot honorair kamerheer van den Keizer. De heer de la Bourdonnaye is een van de werkzaamste en invloedrijkste hoofden der legitimistische partij in Frankrijk; hij verzoent zich thans met de Napoleontische dynastie. Het feit heeft groot misnoegen veroorzaakt bij de partij, die sints eenigen tijd verlaten is door onderscheidene belangrijke personaliteiten. Er heeft zich sedert onlangs eene gedeeltelijke omkeering geopenbaard bij de voorstanders van den oudsten tak der Bourbons, welke hare verklaring vindt in den meer of minder opregten eerbied, door den Keizer voor den Paus en diens tijdelijke regten aan den dag gelegd.

Dezen morgen ontving ik een schrijven uit Rome, waarin eene merkwaardige zinsnede voorkomt. De schrijver deelt mij de wijze mede waarop de Pauselijke Regering te werk gaat om de kern van een leger te vormen. Eenige maanden geleden, toen er sprake kwam van de ontruiming van Rome door de Fransche troepen, werd de kardinaal Antonelli, die, onder den naam van Pius IX, te Rome regeert, in de noodzakelijkheid gebragt een Pauselijk leger te organiseren. Hij wendde zich tot de Zwitsers, maar de Bond verbood de wervingen. Toen wendde hij zich tot den kardinaal aartsbisschop van Weenen; en ziehier het middel dat werd in 't werk gesteld:

De Oostenrijksche soldaten van het garnizoen in de Legatiën werden langzamerhand uit de dienst ontslagen en zonder hunne uniform een voor een naar Rome gezonden, waar zij ook een voor een aankwamen. Vervolgens werden zij op een gegeven oogenblik voor de Pauselijke dienst aangeworven en op die wijze werd het eerste regement van het leger te Rome gevormd. Het schijnt evenwel dat de list werd ontdekt en dat de heer de Grammont er aan de Fransche Regering kennis van heeft gegeven.

Nu ik toch over Rome schrijf, moet ik u de uitgave van het werk van den heer Edmond About, la Question Romaine, mededeelen; die uitgave is in hare soort eene gewigtige gebeurtenis geworden. Een enkele blik in het boek is voldoende om de strekking er van te herkennen: anti-Pauselijk, anti-Katholiek. De uitgave heeft te Brussel plaats. Hier waren al de overgezonden exemplaren door het Ministerie van binnenlandsche zaken in beslag genomen. De heer About wendde zich tot Prins Napoleon en beklaagde zich bitter. Daarop begaf de Prins zich met hem naar de Tuileriën en bragt hem bij den Keizer. Deze hief op zijne bede het verbod op en deed er hem kennis van geven. De heer About ijlde nu naar het ministerie en vond er den heer Salles, het hoofd der afdeeling voor de zaken der drukpers. Deze antwoordde hem dat men het werk niet kon afgeven dan op eene schriftelijke order.

„Neem dan mijne plaats in," zeide de heer Salles, toen de heer About nog steeds bleef aandringen.

„Ik niet, maar een ander," hernam de heer About (woordelijk). Men moet weten dat de heer Salles, de despoot over de pers, door een anderen ambtenaar zal vervangen worden.

De zaak was dat het bevel des Keizers onderschept was: men weet niet door wien. Eene tweede order is er noodig geweest om de exemplaren in den handel te brengen. Duizende zijn er heden van verkocht: het veroorzaakt eene verschrikkelijke beweging; het heeft alles van een schotschrift van Voltaire.

Het Journal des Débats logenstraft het gerucht volgens hetwelk de familie Orleans den Hertog van Chartres zou verboden hebben in de gelederen van het Sardinische leger te strijden.

— De Keizerin heeft heden middag ten half vijf ure in een open rijtuig een toer door het Bosch van Boulogne gemaakt, waar zij door de menigte met levendige bewijzen van sympathie werd begroet.

— Gedurende de afwezigheid des Keizers zullen er, als naar gewoonte, twee Kabinetsraden in de week worden gehouden. Elk ministerie gaat voort met onmiddellijk te corresponderen met den Keizer, die aldus op de hoogte zal worden gehouden van de zaken in de hoofdstad en in de departementen.

— De heer de Persigny maakt zich gereed om naar Londen te vertrekken. Gisteren heeft hij het middagmaal gebruikt bij den graaf Walewski.

— De Minister van openbaar onderwijs en eeredienst heeft den 10 dezer een schrijven gerigt aan de aartsbisschoppen en bisschoppen van het Keizerrijk, waarin hij hun het verlangen des Keizers te kennen geeft dat er in al de kerken openbare gebeden zullen verordend worden om den zegen des Hemels op de Fransche wapenen af te smeeken.

— Men verzekert thans voor stellig dat het eskader van den schout bij nacht Jurien de Lagravière, in het geheel bestaande uit zes schepen, bestemd is om de havens der Adriatische zee te blokkeren. Men zal zich strikt bepalen tot die van Midden-Italië en het Lombardisch-Venetiaansch grondgebied. Triëst en andere havens van den Duitschen Bond zullen als onzijdig worden beschouwd. Omtrent een mogelijken aanval der Fransche scheepsmagt op Venetië en Ancona is niets met zekerheid te zeggen.

— Van het oorlogstooneel zijn hier geene belangrijke tijdingen ontvangen. Het statu quo tusschen de beide legers schijnt, op enkele schermutselingen na, nog niet te zijn verbroken. Naar de laatst ontvangen berigten te oordeelen zou men meenen dat de Oostenrijkers besloten hebben tot het aannemen van eene defensive houding. Na het overtrekken van de Pô en de verkenningen op de linie van de Dora Baltea te hebben opgegeven, bepaalt zich hun regtervleugel tot het bezetten en versterken van de positie aan de Pesia, terwijl ook de troepen van den linkervleugel en het centrum zich meer en meer schijnen te concentreren in de rigting van Pavia. Het valt niet te ontkennen dat door den tijd, die er thans verloopen is en door deze achterwaartsche bewegingen eene reden van ernstige bezorgdheid voor onze troepen (waarin ook de Keizer zou hebben gedeeld) is weggenomen, daar men zeer goed wist hoe gevaarlijk een krachtige aanval voor onze verspreide en nog van het genoegzame materieel verstoken troepen zou kunnen geworden zijn. Overigens heeft de Keizer in de vleijendste bewoordingen den admiraal Romain Desfossés zijne tevredenheid doen te kennen geven over de ongeloofelijk spoedige en krachtige wijze, waarop de onder zijne bevelen staande vloot heeft medegewerkt tot het vervoer van het personeel en materieel des legers.

— Te Genua wordt den Franschen Keizer eene schitterende ontvangst bereid. De Koning heeft den Graaf Nigra, minister van het huis des Konings, en den graaf Arese, lid van den Senaat, opgedragen zijn doorluchtigen bondgenoot te gaan verwelkomen. De keuze van den graaf Arese getuigt van eene vriendschappelijke beleefdheid jegens den Keizer, daar deze Staatsman, oorspronkelijk een banneling uit

## Muziekale Statistiek.

**Beschouwingen omtrent den toestand van het Rotterdamsche Muziekwezen gedurende het afgeloopen wintersaizoen,**

door

***W. F. THOOFT.***

### I.
### De FRANSCHE en DUITSCHE OPERA.

Een onzer meest geachte vaderlandsche kunstvrienden zegt, van de Toonkunst sprekende: „dat zij het ideale en sociale element zoo innig vereenigt en zoo werkzaam openbaart, als welligt geen der overige kunsten." Wij vereenigen ons geheel met dit gezegde.

Inderdaad! geene kunst, zelfs niet de dramatische, is zoozeer ingeweven geworden in het maatschappelijk- en Volksleven als de Toonkunst. Men mag haar bij uitnemendheid de Volkskunst noemen. Naast de politiek levert zij bijna dagelijks stof tot beschouwingen in de dagbladen; zij is het onderwerp van menigvuldige gesprekken in den familiekring; men vindt haar op alle plaatsen en in allerlei vormen terug, zoowel in de kerk als in den schouwburg, concertzaal en huiskamer, terwijl zij ook op de openbare straat, hoewel zelden in hare bevalligste gedaante, vertegenwoordigd wordt.

Een onafscheidelijk gevolg van deze eigenaardigheid der Toonkunst is, dat zij meer dan eenige andere kunst afhankelijk is van de medewerking der maatschappij, zonder welke niet alleen haar eigen bestaan onmogelijk is, maar ook de broodwinning van duizenden te niet gaat. Zij vormt als het ware eene kleinere maatschappij in de groote: de eerste is die der muziekuitvoerenden, de laatste die der muziekhoorenden. Deze beide maatschappijen moeten innig aan elkander verbonden zijn door eensgezindheid, orde en kunstliefde.

Waar van maatschappijen sprake is, daar komen natuurlijk ook maatschappelijke toestanden in aanmerking; daar biedt zich ook de gelegenheid aan tot statistieke beschouwingen. Men meene niet, dat muziekale statistiek overbodig zij, omdat de kritiek bestaat. De kritiek zegt veel, maar zegt niet alles. Zij onderscheidt zich daardoor van de statistiek, dat zij afzonderlijke tijdstippen en personen behandelt, terwijl de statistiek meer een overzigt over een geheel tijdperk geeft en zich weinig met bijzondere personen inlaat. De kritiek bemoeit zich meer uitsluitend met de kunst zelve en de kunstenaars, terwijl de statistiek hare beschouwingen ook tot financieele toestanden en het publiek uitstrekt. De statistiek kan dus beschouwd worden als aanvulling van de kritiek; zij is zelfs beter dan deze in staat om aan het publiek praktische aanwijzing te geven van datgene, wat tot bevordering der kunst moge strekken. Na alzoo het doel onzer beschouwingen duidelijk gemaakt te hebben, willen wij tot de zaak zelve overgaan.

In de eerste plaats komen de Fransche en Duitsche opera-voorstellingen in den schouwburg in aanmerking, als hebbende deze van alle muziek-uitvoeringen het meest publieke karakter. Wel is waar, kunnen Haagsche en Amsterdamsche opera-gezelschappen niet gezegd worden tot het Rotterdamsche muziek-wezen te behooren; zij geven ons echter aanleiding tot opmerkingen, welke eenig licht over den wezenlijken toestand der opera in het algemeen kunnen verspreiden. De voorstellingen van het Fransche opera-gezelschap te 's Hage waren in den regel zeer goed bezocht en mogten zich in een talrijker auditorium verheugen dan in vorige jaren. Dit feit liet zich allezins regtvaardigen door de medewerking van een drietal talenten, als de dames Smetkoren, Rauis en den heer Caubet, welke voorzeker ieder opera-gezelschap van eersten rang tot sieraad zouden gestrekt hebben, terwijl ook de heeren Gaspard en Pascal als verdienstelijke zangers in aanmerking mogten komen. Bij zoo veel goeds mag veel, wat minder goed is, over het hoofd gezien worden, te meer, daar slechts aan enkele der grootste buitenlandsche hoftheaters, waar over enorme geldmiddelen te beschikken valt, alles op grooten voet kan bestaan. Doch, dewijl men tegenover de Amsterdamsche opera-directie zeer weinig toegevendheid heeft in acht genomen, zoo gebiedt ons de regtvaardigheid ook de vele gebreken, welke de Fransche opera ontsierden, niet te verzwijgen. Neemt men nu het in de laatste dagen met het Haagsche opera-gezelschap voorgevallene in aanmerking, dan gelooven wij, dat de Fransche opera-directeur deswege vrij wat meer te laken is, dan de heer de Vries voor hetgeen aan de Duitsche opera mogt ontbreken. Het tooneel-désastre te 's Hage kwam ons geenszins onverwacht voor. Eenige in de buitenlandsche kunstwereld opgedane kennis van tooneelzaken deed ons na eene vlugtige berekening reeds in de maand September zien, dat de heer d'Hooghe zijne financieele krachten was te buiten gegaan, zijnde eene dergelijke omslagtige huishouding, als bestaande uit een Fransch opera-gezelschap met zangers van meer dan gewone begaafdheden, een vaudeville-personeel, corps de ballet met 3 solodanseressen, koor en orchest, onmogelijk met eene subsidie van *f* 20,000 te bekostigen. De heer d'Hooghe had zulks bij het aanvaarden der directie moeten weten, te meer, daar hij reeds vóór dien tijd medewerkend lid van de Haagsche opera was en dus met den financiëelen toestand aldaar naauwkeurig konde bekend zijn. Dat hij voor de hoofdpartijen bekwame zangers engageerde strekt hem tot lof; maar juist wegens de grootere daarvoor gevorderde uitgaven had hij het overtollige vaudeville-personeel en gedeeltelijk ook het corps de ballet moeten opofferen aan de hoofdzaken, namelijk de zangers en het koor. Nu daarentegen wilde hij alles hebben, terwijl in weerwil van de overtollige weelde zijn personeel door te groote onevenredigheid toch nog gebrekkig was. Zoo bestond o. a. veel te groote ongelijkheid tusschen de eerste en tweede zangers, zoodat herhaalde malen belangrijke partijen moesten toevertrouwd worden aan personen, die daarvoor niet de minste geschiktheid bezaten. Ook het koor was te zwak en slecht bezet. Dit alles zoude nog te vergeven zijn, want hierin is de directie van geld afhankelijk. Maar wanneer men eenmaal een personeel heeft, dan kan men voor hetzelfde geld zelfs van een middelmatig personeel nog een vrij goed ensemble vormen. Dit liet echter veel te wenschen over, en zoowel het ensemble der hoofdpersonen als van het geheel droeg menigmaal blijken van gebrek aan zorgvuldige studie. Zulks was nog minder te regtvaardigen, daar men, op eene enkele uitzondering na, niets dan oude zoogenaamde bataille-paarden opvoerde. En hoe was die uitzondering? Immers hoogst ongelukkig!! Bij de Duitsche opera te Amsterdam was daarentegen meer afwisseling en dus ook meer werk. Toch getuigden de opvoeringen der opera's: Martha, die Zauberflöte, Tancred en il Trovatore van grondige studie tot in de minste bijzonderheden. Mogt ook al de Duitsche opvatting van Rossini's Barbier de Seville iets te wenschen overig laten, dan staat daar ook weder tegenover, dat eene andere opera van denzelfden componist, namelijk Guillaume Tell, welke toch eigenlijk voor de Franschen geschreven is, aan de Duitsche theaters oneindig beter en in veel waardiger karakter gegeven wordt, dan door de Franschen. Het is genoeg bekend, hoe de Fransche zangers, zoodra zij slechts eenigermate buiten hun terrein komen, in hunne opvatting falen, terwijl de Duitschers dikwijls met geluk zoowel Italiaansche en Fransche als Duitsche opera's ten tooneele voeren.

En hierin bestaat juist het groote overwigt van de Duitsche opera boven de Fransche, hetwelk wij gaarne door ons publiek zouden erkend zien, dewijl naar onze overtuiging, zoo Rotterdam ooit eene eigene opera zal bezitten, deze ontegenzeggelijk eene Duitsche zal moeten zijn.

De Fransche opera toch heeft twee groote gebreken. Zij is namelijk duur en ten eenenmale arm aan repertoir. In Frankrijk worden aan de operazangers zulke hooge tractementen uitbetaald, dat de buitenlandsche tooneeldirecteuren met den besten wil ter wereld daartegen niet kunnen opbieden. Hoort men te Parijs van tractementen a 100,000 frcs. spreken, zoo is in Duitschland het hoogste tractement slechts 16,000 à 20,000 Oostenrijksche guldens, terwijl directeuren van gewone hoftheaters niet hooger bieden dan tot 4000 a 5000 thaler. Daarbij moet men nog in aanmerking nemen, dat de Fransche zangers ieder slechts een klein repertoir hebben, zoodat men voor de opera-comique weder bijzondere personen noodig heeft, waardoor een Fransch opera personeel somtijds 20 personen sterk moet zijn, terwijl 13 Duitsche zangers alle mogelijke opera's kunnen opvoeren.

Nog veel erger is het tweede gebrek der Fransche opera, namelijk haar armoedig repertoir. Het fransche repertoir telt met inbegrip van de voornaamste operas comiques en de werken van Italiaansche meesters naauwelijks 25 opera's, waaronder dan nog een aantal werken van Bellini, Donizetti en Verdi, welke men beter deed niet op te voeren. Voor de groote opera wordt sedert eenige jaren bijna niets meer gecomponeerd; zelfs Meijerbeer is tot de opera-comique overgeloopen. De Parijsche correspondent der Nieder-Rheinische Musik-Zeitung schreef daarover onlangs het volgende: „Die grosse Oper is fast ganz unproductiv geworden; sie lebt von dem Ertrage der Capitalien, die ihr Meijerbeer geschenkt hat d. h. gegen gute zinsen, genannt Einnahme-Antheile. Heute „Robert" morgen „Die Hugenotten" übermorgen „Der Prophet" — das ist ihr wochentliches Programm, auf welchem Ende December mit goldenen Buchstaben prangte: „400ste Vorstellung von Robert le diable im Kaiserlichen Opernhause zu Paris." Was will man mehr?" Zie hier eene maar al te getrouwe schildering van den toestand der groote opera, gelijk wij dezelve reeds in 1856 bij ons verblijf te Parijs be-

Lombardije, jaren lang, in lief en leed, de persoonlijke en trouwe vriend van Napoleon III is geweest. Ook de Fransche Gezant en het personeel der Fransche ambassade reist naar Genua om den Keizer bij zijne aankomst te begroeten. De geestdrift der bevolking waarborgt overigens het brengen van een luisterrijk huldebetoon.

KEULEN den 11 Mei.

Het verslag der commissie uit de Pruissische Tweede Kamer is de bekende opvatting der zaak door Oostenrijk geenszins gunstig, ofschoon het de gevaren welke het gemeenschappelijk Duitsche Vaderland bedreigen volstrekt niet loochent en er welligt toe bij zal dragen om het vooral in Zuid-Duitschland nog heerschend misverstand te doen wijken. Gewigtig zijn de in dat verslag medegedeelde verklaringen wegens de houding van andere Mogendheden, door de Regering aan de commissie gedaan. Zij bevestigen wat dienaangaande reeds uit goede bronnen bekend was, en vooral is het verblijdend dat het bestaan van speciale verdragen tusschen Oostenrijk en eenige Duitsche Regeringen daarin ontkend wordt.

— Reeds is de statige trein vermeld, die gisteren morgen ten negen ure het stoffelijk overschot van Alexander von Humboldt naar de Domkerk begeleidde, waar hij bijna negentig jaren geleden den Heiligen Doop ontvangen had. In dien trein zag men ook den Noord-Amerikaanschen Gezant, ja zelfs Azië en Afrika waren daarin vertegenwoordigd. Bij het hoofdportaal der kerk werd de kist door de Koninklijke hoflakkeijen van den lijkwagen getild en op de estrade voor het altaar geplaatst, werwaarts de leden der Koninklijke Familie de naaste betrekkingen volgden. Vier zilveren kandelabres waren daar geplaatst, benevens twee tabouretten, op welke de ridderorden werden gelegd. Te midden van cypressen en palmen, waarmede de ruimte van het altaar versierd was, hing een gouden Kruisbeeld. Op de trappen des altaars was de geestelijkheid verzameld, terwijl tegenover de kist de bloedverwanten van den ontslapene, de Prinsen en de ridders der Orde van den Zwarten Adelaar, in een halven cirkel, ter wederzijden der lijkkist de Ministers, hooge Staatsambtenaren en voorname vreemdelingen, tegenover hen de leden der Akademie en der geleerde genootschappen geplaatst waren. In de loges ter linkerzijde zaten de Prinsessen en andere aanzienlijke dames, en in die ter regterzijde de leden van het Corps Diplomatiek. Het schip en koor der kerk waren door de overige belangstellenden opgevuld. Toen allen plaats genomen hadden werd de kerkelijke plegtigheid door het gezang der gemeente: „Jesus, meine Zuversicht," geopend. De general-superintendent hof- en domprediker dr. Hoffmann, wien de vereeuwigde zelf had opgedragen het woord des Heeren bij zijn lijk te spreken, betrad de estrade en sprak: „Zalig zijn de dooden die in den Heer sterven." wat door het koor met het Hallelujah beantwoord werd, waarop de krachtige en warme lijkrede des dompredikers volgde. Hij deed vooral uitkomen hoe dit veelomvattend genie, welks stoffelijk overschot men hier omringde, niet slechts in de algemeene achting, maar ook in de algemeene liefde zijner tijdgenooten deelde; eene liefde die alleen door liefde kan gewonnen worden. Na de zegenbede hieven het koor en de gemeente het Amen aan en het domkoor besloot de indrukwekkende plegtigheid met het heerlijk koraal: „Christus, der ist mein Leben!" Gisteren avond is het lijk in stilte naar Tegel bij Berlijn overgebragt, waar de ter aarde bestelling in het familiegraf geschiedde. Vele vrienden en vereerders des ontslapenen hebben zich, tot bijwoning daarvan, naar Tegel begeven.

De wettige erfgenamen zijn de kinderen en kleinkinderen van Willem von Humboldt, broeder van den overledene, maar deze laatste heeft verschillende legaten besproken, het voornaamste van welke dat aan zijnen kamerdienaar en medehelper J. Seiffert is, die gedurende 33 jaren zijn getrouwe oppasser en reisgezel was. Dit legaat is zeer aanzienlijk; de geheele bijna onoverzienbare bibliotheek, alle kleinodiën, gouden en zilveren voorwerpen, bedden, linnen, in één woord het gezamenlijk mobilair, valt hem ten deel, alleen met uitzondering van de ongedrukte handschriften, het bare geld en eenige voorwerpen die von Humboldt als geschenken van Vorstelijke Personen ontvangen had, over welk een en ander hij ten behoeve van bijzondere vrienden beschikt heeft.

Hoe geringe waarde de groote man aan persoonlijke onderscheidingen hechtte blijkt onderanderen hieruit, dat de hem uit alle Landen der wereld toegestroomde ridderorden, in zoo grooten getale als wel nooit op de borst van een eenvoudigen geleerde prijkte, door hem ongerangschikt in eene tamelijk verwaarloosde kast bewaard werden.

# PER TELEGRAAF.

LONDEN den 12 Mei.

Door den Minister van Oorlog is eene circulaire gerigt aan de Lord-luitenants, waarin wordt medegedeeld dat bij de Regerings-committés gelegenheid bestaat om zich als vrijwilliger te doen aannemen, dewijl tot de organisatie van korpsen vrijwilligers besloten is.

PARIJS den 12 Mei.

Volgens tijdingen uit Rome van den 10 dezer meldt de Moniteur heden, dat, krachtens uit Weenen ontvangen bevelen, de staat van beleg te Ancona weder opgeheven en het licht in den vuurtoren op nieuw ontstoken is.

Het eergisteren avond tusschen Frankrijk en België gesloten handelsverdrag wordt heden door den Moniteur medegedeeld.

TURIJN den 11 Mei.

**Officieel Bulletin.**

De Oostenrijkers die te Vercelli waren achtergebleven hebben heden verkenningen naar den kant van Desena gedaan.

Gisteren zijn te Pavia langs Gravellone twee Oostenrijksche batterijen teruggekeerd, benevens twintig wagens met gewonden en zieken.

Graaf Cavour is naar Genua gereisd, om Keizer Napoleon aldaar te ontvangen.

TURIJN den 12 Mei.

Keizer Napoleon wordt dezen middag te Genua verwacht.

**Officieel Bulletin.**

Een Oostenrijksch legerkorps, een regement infanterie, jagers en grof geschut, zijn van Gravellone teruggekomen en tegen Casale gerigt.

Eene aanzienlijke Oostenrijksche krijgsmagt is thans in den omtrek van Mortara, Palestro en Robbio bijeengetrokken.

Het Oostenrijksche hoofdkwartier is te Mortara gevestigd.

BERN den 11 Mei.

Men verzekert, dat de Oostenrijkers de Tessino weder zullen overtrekken. Zij hebben Nandes op de grenzen van Graauwbunderland en Stelino op de grenzen van Tessin bezet. — De Bondsraad heeft eene buitengewone inspectie van de tuighuizen in al de Kantons bevolen.

WEENEN den 11 Mei.

Gisteren is de Hertog Johann van Oostenrijk te Grätz aan eene longontsteking gestorven.

---

ANTWERPEN den 12 Mei.

KOFFIJ gesouteneerd. — SUIKER flaauw. — TARWE. Witte *f* 11; Roode *f* 11¼. — ROGGE *f* 6½.

LONDEN den 12 Mei.

KOFFIJ en SUIKER stil. — RIJST met levendigen omzet. — SUIKER. 2000 z. Manilla 6 d. goedkooper verkocht. — THEE, PEPER, PIMENT onveranderd. — OLIEN. Geraffin. Raap- 43/; Lijn- 29/3. — IJZER 49.3. — TALK in loco 56, op levering 55.6. — SALPETER stil. — TIN. Straits 129/ a 130/. — INDIGO. De veiling is heden met weinig kooplust afgeloopen; van de 4213 k. zijn slechts 449 k. verkocht. De veiling bestond uit 11,664 k., waarvan 1408 k. koopers vonden; 795 k. werden teruggekocht en 9461 k. werden teruggetrokken. — VEEMARKT. Ter markt waren aangevoerd: 890 Runderen, 6770 Schapen, 248 Kalveren. Voor Runderen en Kalveren werden veel lagere prijzen besteed, daartegen waren Schapen tot betere prijzen gezocht.

LIVERPOOL den 12 Mei.

KATOEN. 6000 b. zijn tot ⅛ d. hooger afgedaan.

BERLIJN den 12 Mei.

ROGGE, voorjaar 42; Junij 43. — OLIE, voorjaar 11; Junij 11⅜. — SPIRITUS, voorjaar 19⅝.

MADRID den 11 Mei.

Spanje 1½ pc. 28; dito 3 pc. 37.50.

PARIJS den 12 Mei.

Frankrijk 3 pct. 61.70; dito 4½ pc. 90. Crediet Mobilier 567. Spanje 1½ pc. 26; dito Binnenl. 3 pc. 36¼.

LONDEN den 12 Mei.

De 3 pc. Gecons. 91½. Spanje 1½ pc. 27⅝; dito Buitenl. 3 pc. 39½. Portugal 3 pc. 40. Mexico 3 pc. 17⅛. Peru 4½ pc. 82. Grenada, Uitgest. 4⅝. Venezuela 4½ pc. 34 a 36; dito Uitg. 15⅝. Holland 4 pc. 92; dito 2½ pc. 59½. Illinois Shares 52; dito Bonds 68.

WEENEN den 12 Mei.

Nationale Metalliek 5 pc. 64.50. Metall. 5 pc. 59.50. Wissel Londen *f* 143.

FRANKFORT den 12 Mei.

Metalliek 5 pc. 36; dito Nationale 41⅜. Spanje 1½ pc. 24½; dito 3 pc. 33.

ANTWERPEN den 12 Mei.

Belgie, 2½ pc., 49. Spanje 1½ pct. 26¾; dito Binnenl. 3 pc. 36½. Metall. 5 pc. 38¾; dito Nationale 5 pc. 43¼.

# BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 12 Mei.

Heden middag ten 2 ure heeft er weder een Ministerraad plaats gehad.

— Z. K. H. de Prins van Oranje heeft heden ochtend bij de excercitien der recruten het bevel gevoerd.

H. M. de Koningin heeft heden in gezelschap van H. K. H. Prinses Hendrik de kermis bezocht.

H. K. H. Prinses Anna en de Hertog Bernhard van Saksen Weimar hebben gisteren de kermis bezocht.

— De commissie voor statistiek heeft aan Z. M. den Koning goedkeuring verzocht op een door haar te nemen besluit tot het aanstellen van nog eenige ambtenaren boven het vroeger bepaalde aantal.

— Bij den heer Baud heeft heden middag een diner plaats.

— De Russische Gezant geeft morgen middag een diner.

— Heden is alhier van Leeuwarden gearriveerd het 1ste en 2de escadron van het 3de reg. dragonders, om hier garnizoen te houden.

— Heden heeft de Hooge Raad uitspraak gedaan in 5 zaken van den heer S. van Dorsser, notaris, requirant van cassatie tegen zoo vele arresten van het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, waarbij hij tot geldboete is veroordeeld wegens verzuim in notariële acten. — De arresten zijn vernietigd en de zaken verwezen naar het Hof in Utrecht; de kosten bij het Hof in Zuidholland en in cassatie te dragen door den Staat.

— Men zal zich herinneren dat op 1 januarij dezes jaars een nachtwacht te Delft op vreeselijke wijze werd verwond door een persoon, welke door dien nachtwacht op heeterdaad werd betrapt op het plegen van diefstal. Die persoon, genaamd G. B. A. Filbry, oud 34 jaren, opperman, wonende te Delft, stond deswege heden teregt voor het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, beschuldigd van diefstal bij nacht in een bewoond huis, met behulp van geweldoefening, welke sporen van kwetsing heeft achtergelaten, en zulks na reeds herhaaldelijk wegens diefstal tot crimmele en correctionele straffen te zijn veroordeeld geweest. Na afloop van het getuigenverhoor heeft de advocaat-generaal mr. la Grappe Dominicus gerequireerd tot eene tuchthuisstraf van 5—20 jaren. De heer mr. van Osenbruggen heeft de verdediging van den beschuldigde voorgedragen, waarna het Hof de uitspraak heeft bepaald op heden over acht dagen. Dadelijk na afloop van dit regtsgeding werd behandeld nog eene zaak ten laste van denzelfden persoon in vereeniging met zekeren H. Boer, sjouwer te Delft, en wel twee diefstallen bij nacht door meer dan één persoon, in een bewoond huis, met geweldoefening.

— De Arrondissements-Regtbank alhier heeft heden den heer S. de B., letterkundige, wegens moedwillige mishandeling veroordeeld tot eene gevangenisstraf van twee maanden.

— Uit naam van het bestuur der bewaarschool te Scheveningen is aan eenige arme visschers gezinnen eenige onderstand uitgereikt.

— Op den Scheveningschen straatweg hebben heden middag eenige officieren van de dragonders een wedren met paarden gehouden.

ROTTERDAM den 12 Mei.

De heden alhier, onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester, gehouden openbare vergadering van den Gemeenteraad werd door 26 leden bijgewoond; afwezig waren de heeren Beelaerts van Blokland, Betz, Blankenheym, Blom, Gleichman, Ledeboer, Hoynck van Papendrecht, Sander, Schadee, Viruly en J. van Vollenhoven.

Na de opening der zitting werden de notulen der vorige vergadering geresumeerd.

De Voorzitter deelde daarop mede, dat de volgende stukken waren ingekomen:

1°. van Gedeputeerde Staten: *a*, mededeeling dat men zou berusten in de verordening regelende het openbaar lager onderwijs en het onderwijs op de bewaarscholen; — *b*, mededeeling van de magtiging van Z. M. om te onderhandelen over de wijziging van het beurtverdrag met de Gemeentebesturen van Schiedam, Haarlem en Leeuwarden; — *c*, de goedkeuring op de Raadsbesluiten tot verkoop van eenigen grond aan den heer Kruyff, tot bijvoeging aan de begrooting van een post van *f* 30.000 voor aankoop der azijnmakerij, tot goedkeuring der rekening van de Geneeskundige School over 1858 en tot het doen van verschillende af- en overschrijvingen op de rekening van 1858. — Voor kennisgeving aangenomen.

2°. verschillende verzoeken, strekkende om gedeelten der door de gemeente aangekochte azijnmakerij aan den Goudschen Singel voor korteren of langeren tijd in huur te mogen bekomen. — Werd besloten Burgemeester en Wethouders te magtigen de verschillende gedeelten der bedoelde azijnmakerij tijdelijk te verhuren.

3°. van den Gemeente-Ontvanger verschillende staten van oninvorderbare posten der plaatselijke directe belasting. — Werd bepaald den Gemeente-Ontvanger te magtigen de bedoelde posten als oninvorderbaar in zijne rekening op te nemen.

4°, berigt dat al de leden der onlangs benoemde commissien tot beheer der verschillende scholen zich welwillend die benoeming hebben laten welgevallen. — Voor kennisgeving aangenomen.

5°, de voorwaarden tot vestiging der naamlooze vennootschap tot het drijven van het stoomboot veer tusschen Middelburg en Rotterdam. — Op voorstel des Voorzitters werd besloten geene aandeelen in deze naamlooze vennootschap te nemen, mits men verzekerd zij dat eene goede communicatie zal worden onderhouden.

6°, van dijkgraaf en hoogheemraden van Schieland een voorstel om op 24 dezer met het Gemeentebestuur over te gaan tot de openbare verpachting der sluis en daarbij te bepalen dat ook door de stads pramen sluisgeld betaald zal worden. Burgemeester en Wethouders hadden bereids geantwoord, dat dit laatste punt niet meer vóór den dag der verpachting behoorlijk kon worden behandeld en dus voor dit maal niet in aanmerking kon komen, terwijl zij magtiging vroegen om tot de gezamenlijke openbare verpachting over te gaan. — Werd besloten die magtiging te verleenen.

7°, eene missive van den heer procureur Ruychaver, om te berigten dat door de Arrondissements-Regtbank in de zaak van den heer van Winkel wegens de trottoirs eene voor de gemeente gunstige conclusie was genomen en dat de uitspraak op 30 dezer bepaald is. — Voor kennisgeving aangenomen.

8°, eene minder aangename mededeeling van den heer advokaat Bakker, namelijk dat in hooger beroep in zake van den os uitspraak was gedaan ten nadeele der gemeente. — Werd besloten de stukken tot onderzoek te stellen in handen eener commissie van deskundigen, ten einde te adviseren hoe nu verder te handelen. Met goedvinden der Vergadering benoemde de Voorzitter tot leden dier commissie de heeren Bichon van IJsselmonde, van Reesema en Hubrecht.

9°, berigt van den heer H. Muller Sz., dat hij zich, wegens zijne veelvuldige bezigheden, genoopt zag zijn ontslag te nemen als lid der Plaatselijke Schoolcommissie. — Werd bepaald den heer Muller eervol te ontslaan en de Schoolcommissie uit te noodigen eene nieuwe voordragt in te leveren.

10°, eene missive van den heer Betz, om mede te deelen dat hij zich verpligt zag zijn ontslag als lid van den Raad te nemen, daar hij zich met der woon te 's Hage gevestigd heeft. — De Voorzitter zeide dat hij voorzeker de tolk der geheele Vergadering was, wanneer hij zijn leedwezen uitte over het verlies van den heer Betz als lid van den Raad; hij bragt daarop eene wèl verdiende hulde aan hetgene de heer Betz als lid der Vergadering had verrigt, en de Vergadering deed luide blijken dat zij met die hulde instemde.

11°, van de Plaatselijke Schoolcommissie eene breedvoerige mededeeling nopens de inrigting der scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs. — Ter visie gelegd.

12°, van het bestuur der Academie van beeldende kunsten en technische wetenschappen eene voordragt voor de benoeming van drie leden van dat bestuur in de plaats van de heeren dr. J. W. Sluiter, J. J. Thijssen en J. H. van de Laar; die voordragt bestond uit de heeren L. F. Temminck en J. Visser, A. W. van Dam en C. H. Teerling en G. Duuring en J. Spoel. — Ter visie gelegd.

13°, een voorstel van Burgemeester en Wethouders naar aanleiding der klagten van schippers over het tarief van bruggelden. — Mede ter visie gelegd.

14°, het rapport van Burgemeester en Wethouders op het verzoek van de Godsdienstige Israëlitische Schoolcommissie om het gebruik van een schoollokaal ten behoeve van het godsdienstig onderwijs; de conclusie van het rapport luidde, dat niet aan het verzoek kon worden voldaan, aangezien geen lokaal beschikbaar was. — Ter visie gelegd.

15°, van den heer H. de Groot, gewezen commissaris van het Maastrichtscheveer, een verzoek om gebruik te mogen blijven maken van het commissaris-huisje op de noordzijde van den Haringvliet. — Voorloopig toegestaan voor één jaar, waarvoor de som van *f* 45 zal moeten worden betaald.

16°, van de commissie voor het museum Boymans de rekening over 1858. — Ter onderzoek gesteld in

---

vonden. Nooit werden wij meer teleurgesteld, dan toen wij ten eersten male met hoog gespannen verwachting de groote Opera bezochten. Bij de meeste zangers stond de lusteloosheid op het aangezigt te lezen, terwijl koor en orchest hunne taak half slapende vervulde. Zang en spel waren beide daguerreotype en vertoonden slechts eene flaauwe schaduw, van hetgeen wij in de Dresdensche opera met volle kleuren en fiksche trekken gezien hadden. Een Parijzenaar verzekerde ons, dat zonder de groote subsidie van den Keizer, het ruime bezoek van vreemdelingen en de aantrekkelijkheden van het ballet, het eenigste, wat eenige afwisseling konde geven, de groote opera reeds lang zoude opgehouden hebben te bestaan. En hoe is het nu te 's Hage gesteld? Behalve dat de lusteloosheid aldaar nog niet tot het uitvoerend personeel is overgeslagen, is op weinige uitzonderingen na het Parijsche beeld geheel toepasselijk. Het volgende tiental opera's: Robert le Diable, les Huguenots, le Prophète, l'Etoile du Nord, la Juive, Norma, Lucie de Lammermoor, la Favorite, la Muette de Portici en Guillaume Tell maakt aldaar het brandpunt van het repertoir uit, en wordt met trotsering van het taaiste geduld jaar op jaar, en voor een gedeelte 4 a 5 malen in hetzelfde saizoen weder op nieuw opgevoerd. Wat in het genre der groote opera nog daarbij komt is onbeduidend, terwijl van het opvoeren van goede opera's comiques weinig werk wordt gemaakt. Zondert men de proefneming tot het opvoeren van twee Duitsche opera's, Martha en Oberon, uit, dan kan men niet zeggen, dat de Haagsche opera-directie in de laatste jaren eenige belangrijke werkzaamheid getoond heeft. Verscheiden nieuwere opera's, zoo als „les Saisons" van Victor Massé, „Manon l'Escaut" van Auber en „la Fanchonnette" van Clapisson zijn nog niet ten tooneele gevoerd, terwijl andere werken van vroeger datum, zoo als Auber's „Ambassadrice" en Rossini's „Pie voleuse" onaangeroerd in de bibliotheek blijven liggen. Zelfs hebben wij in Duitschland eene zeer bevallige opera van Auber leeren kennen, namelijk le Maçon, welke onder den naam van „der Maurer und der Schlosser" in vele Duitsche steden een geliefkoosd repertoir-stuk is geworden, terwijl men dezelve te 's Hage welligt nog in het geheel niet kent.

Neemt men dit alles in aanmerking, dan zal men wel inzien, dat er nog iets meer noodig is dan verandering van directie en eene gewenschte verhooging der subsidie, om de Haagsche opera uit haren zinkenden staat te redden. Het geduld der Hagenaars moet onuitputtelijk zijn, of de Fransche opera moet vallen!! Daar is geen middenweg!! Bij dat al is het zeer bevreemdend, dat nog geene enkele stem uit de Haagsche muziek-wereld, welke altijd zeer goede elementen bezeten heeft, zich tegen het behoud der Fransche opera heeft verklaard. Het traditioneele denkbeeld, als zoude een Fransch tooneel onafscheidelijk moeten geacht worden van eene residentie, waar een corps diplomatique gevestigd is, kan niet krachtiger wederlegd worden, dan door de daadzaak, dat Berlijn, Dresden en alle andere Duitsche hofsteden geene andere dan Duitsche opera's bezitten, terwijl zelfs te Stokholm en Koppenhagen de opera's in de landtalen gegeven worden. Ons bestek veroorlooft ons niet verder over deze zaak uit te wijden. Welke maatregelen door de Haagsche regering ten behoeve van het tooneel zullen genomen worden, zulks is nog onbekend; wij vreezen echter, dat de bovengenoemde natuurlijke gebreken der Fransche opera onoverkomelijke hinderpalen in den weg zullen stellen, terwijl zij tevens de ontwikkeling van kunstzin bij het publiek belemmeren.

Intusschen willen wij tot eene beschouwing der Duitsche opera overgaan. De voorstellingen van het Amsterdamsche opera-gezelschap, ofschoon in vele opzigten zeer verdienstelijk en door eenige kunstvrienden met belangstelling bijgewoond, konden in het algemeen bij ons publiek nog geen burgerregt verkrijgen. Men verwondere zich daarover niet. Gewoonte is eene tweede natuur. Het Rotterdamsche publiek is tot nog toe meer gewoon aan de Fransche opera, welke, hoe arm ook aan repertoir, dan toch veelal door uiterlijke middelen weet te boeijen. Ook was wegens het kleine aantal jaarlijksche voorstellingen het Fransche repertoir hier nog niet zoo afgespeeld als te 's Hage, ofschoon de voortdurende herhaling derzelfde opera's ook hier reeds aanleiding tot klagten heeft gegeven. Rekent men nu daarbij nog de renommée van den heer Caubet en de omstandigheid, dat de Fransche directie hare abonnements-lijsten reeds lang aangeboden had, voor men nog met eenige zekerheid de Duitsche opera voorstellingen te gemoet konde zien, dan laat zich het gunstiger onthaal der Fransche opera gereedelijk verklaren. Mag men nu deze voorkeur aan het publiek ten kwade duiden? Geenszins, want om kunst te genieten, moet de kunst ook begrepen worden, en daarvoor is tijd noodig. Wij weten zulks uit eigen ervaring. Doch evenmin als men verlangen kan, dat het publiek op eenmaal ontvankelijk zal zijn voor een vreemd kunstgenre, evenmin behoeft men te vreezen, dat degenen, die heden nog dweepen met eene opera van Verdi zulks over vijf jaren nog doen zullen, wanneer zij in dien tusschentijd kennis gemaakt hebben met betere muzijk. Daarom kan ook met den tijd de Duitsche opera alhier een beter onthaal genieten, mits hare voorstellingen slechts doorgezet worden.

Uit hetgeen wij over de Fransche opera schreven, laat zich gereedelijk het voordeel der Duitsche opera afleiden. In tegenoverstelling van het armoedige Fransche repertoir kan een Duitsch opera-personeel 55 opera's opvoeren, waaronder 27 Duitsche en bijna een gelijk aantal Fransche en Italiaansche werken, zijnde die van Verdi hier niet medegerekend en van Bellini en Donizetti alleen de beste compositien opgenomen. Wel is waar bevat ook het Duitsche repertoir vele stukken, welke jaarlijks worden herhaald, doch geschied zulks niet in die mate, als bij de Fransche opera het geval is, terwijl eene goede directie bij magte is onnoodige herhaling geheel te vermijden. Bovendien geeft de gedurige afwisseling van Duitsche, Fransche en Italiaansche compositien eene verscheidenheid, welke het Fransche repertoir ten eenenmale mist; behalve dat nog altijd de werken van Mozart, Beethoven, Spohr, Weber en Marschner eene frischheid bezitten, welke tegen den duur der tijden bestand is.

Doch ziet! Juist van dit voordeel van het Duitsche repertoir heeft de Amsterdamsche opera-directie nog niet geheel en al weten te profiteren, en vele goede opera's als van Cherubini, Marschner, Kreutzer en Lortzing, ook van Auber, Mehul en Spontini, alle welke wij in Duitschland hebben leeren kennen, zijn nog achterwege gebleven om plaats te maken voor de reeds zoo afgespeelde opera's van Bellini en Donizetti. Wel is waar maken vele Duitsche zangeressen tegenwoordig van deze operas hare zoogenaamde Glanz-parthien of effect-rollen, doch daaraan mag door de tooneel directien geen offer ten nadeele van de kunst gebragt worden. Neemt men echter in aanmerking, dat, gelijk wij vernamen, de heer de Vries zelf geen musicus is, dan moet erkend worden, dat zijne positie als opera-directeur hoogst moeijelijk is. Ons oog valt hier juist op een artikel in de Nieder Rheinische Musik-zeiting d: 16 april getiteld: das Wiener Opern-theater, waarin een zwart tafereel wordt opgehangen van het Weener opera-repertoir, zijnde dit zoowel door het weglaten der beste klassieke werken van oude meesters, als door het opvoeren van prulwerken van later datum, ten eenenmale onbeduidend en smakeloos geworden. Maakt zich nu de directie van een Keizerlijk theater, waar men alle middelen ter beschikking heeft, aan dergelijke fouten schuldig; hoe veel te meer kan zulks dan te Amsterdam gebeuren waar de directeur verpligt is den raad van anderen in te winnen, en niet altijd de middelen aanwezig zijn om een uitgebreid repertoir ten tooneele te voeren. En zulks is toch noodig! Er bestaat geen beter middel om een druk schouwburg-bezoek uit te lokken dan een goed afwisselend en met smaak gekozen repertoir! Om dit doel te kunnen bereiken, moet men, wat de zamenstelling van het personeel betreft, hoofdzakelijk het volgende in het oog houden. Ten eerste moet eene te groote ongelijkheid tusschen de verschillende krachten van het personeel vermeden worden, dewijl de ongeschiktheid van sommigen niet altijd de schitterende talenten van anderen kan vergoeden. De heer de Vries heeft meermalen met deze belemmerende omstandigheid te worstelen gehad. Men behaalt alsdan weinig dank bij het publiek, terwijl het repertoir almede daaronder lijden moet. Gasten kunnen dit gebrek niet altijd vergoeden, omdat deze meestal in het laatst van het saizoen optreden en er alsdan aan geen geregeld instuderen van een planmatig repertoir te denken valt. Gedoogen nu de geldmiddelen niet alle hoofdpartijen met talenten van eersten rang te bezetten, dan is het beste zooveel mogelijk zangers van gelijke krachten en vooral muziekaal gevormde personen bijeen te voegen. In de tweede plaats moet men ook de gedurige jaarlijksche afwisseling van personeel trachten te vermijden. Moet toch de directie ieder jaar een bijna geheel nieuw personeel engageren, dan is zij ook niet in staat eenig vast plan ten opzigte van het repertoir te volgen. Zelfs moet zoodanig plan zich over verscheidene achtereenvolgende jaren kunnen uitstrekken, ten minste wanneer men daarmede de kunstbeschaving en smaakvorming van het publiek wil bewerkstelligen. En dat zulks toch een der voorname doeleinden van het tooneel is, zal wel niemand ontkennen.

Dit was het, wat wij voornamelijk van de opera en haren toestand in het algemeen te zeggen hadden. In een volgend artikel willen wij de vooruitzigten van het Rotterdamsche tooneelwezen in het bijzonder overwegen.

handen eener commissie, bestaande uit de heeren Smalt, Eickma en van Casteel.

17⁰, een verzoek van de heeren P. Ouwerkerk en Co., om het pakhuis aan de Huibrug op nieuw in huur te mogen bekomen. — Toegestaan.

18⁰, eene brochure over den Zuiderspoorweg door een toeschouwer. — Ter visie gelegd.

En 19⁰, het kohier der plaatselijke directe belasting voor de wijken 11—15, ter somma van *f* 70,714.80. — Onveranderd goedgekeurd, nadat met 20 tegen 5 stemmen besloten was afwijzend te beschikken op eene ingekomen reclame van de familie Grobbee.

Na de mededeeling der ingekomen stukken werd overgegaan tot stemming over het adres van den heer P. Kreber, houdende verzoek om benoemd te worden tot makelaar in droogerijen en verwwaren. De uitslag was dat de adressant met 22 stemmen tegen 1 werd benoemd, terwijl 2 blanco-biljetten werden ingeleverd.

Vervolgens kwam in behandeling het adres van den onderwijzer J. Valkhoff en het daarop uitgebragt advies der Plaatselijke Schoolcommissie. Na korte gedachtenwisseling vereenigde de Vergadering zich met 24 stemmen tegen 1, die van den heer van Oordt, met het prae-advies der Schoolcommissie.

Verder niets te behandelen zijnde, werd de zitting hierna gesloten.

---

De zittingen van de Eerste en Tweede Kamer van heden zijn hoogst belangrijk geweest.

De Tweede Kamer heeft na breedvoerige discussiën met 58 tegen 7 stemmen *verworpen* het wetsontwerp tot verlenging van den diensttijd der ligting van 1854.

De Eerste Kamer heeft ten slotte het tarief *verworpen* met 19 tegen 16 stemmen, en *aangenomen* met 34 stemmen tegen 1 het ontwerp tot verandering der heffing van den accijns op de kalveren en met 31 tegen 4 stemmen dat tot wijziging der tarieven van sommige accijnsen.

De uitvoerige verslagen der beide zittingen worden in het bij dit N⁰. behoorend Bijblad gevonden.

---

Z. M. heeft aan den heer W. A. van Rees, gepensioneerd kapitein der infanterie van het O. I. leger, vergunning verleend tot het aannemen en dragen der onderscheidingsteekenen van het ridderkruis der 1ste klasse van de orde van den Witten Valk, hem door Z. K. H. den Groothertog van Saksen-Weimar geschonken.

---

— Te Dordrecht zijn de heeren mr. P. Blussé van Oud-Alblas met 195, en jonkh. J. N. J. Jantzon van Erffrenten van Babylonienbroek met 134 stemmen tot leden der Provinciale Staten herkozen.

Te Delft is gekozen de heer P. J. van der Colff van Hoogeveen.

Te Gorinchem de heeren J. Rooseboom en J. Cambier.

Tot leden voor de Prov. Staten van Zuidholland zijn gekozen te Alphen de heeren mr. G. H. Verboom, baron van Reede van Oudshoorn en mr. C. van der Vlies.

Te Ridderkerk is tot lid der Provinciale Staten van Zuidholland herkozen de heer R. H. van der Wayfort.

— Tot lid van den Gemeenteraad te Papendrecht is gekozen de heer W. Kraal, bouwman aldaar, met 46 van de 79 geldig uitgebragte stemmen.

— Naar men verneemt, zal het detachement van het 3de bataillon van het 7de regement infanterie, hetwelk in de gemeente Strijen is gedetacheerd tot handhaving der rust en orde in die gemeente, eerstdaags naar deszelfs standplaats Delft terugkeeren.

— Bij de geregtelijke schouwing van het lijk der huisvrouw van M. van J., rijkscommies te Leyden, is genoegzaam gebleken dat alleen verslaafdheid aan het misbruik van sterken drank de oorzaak van haar plotseling overlijden is, waardoor het vermoeden van gepleegde misdaad is vervallen.

— Bij de verkiezing van 17 leden voor de Provinciale Staten van Noordholland te Amsterdam zijn uitgebragt 646 geldige stemmen; volstrekte meerderheid 324; verkozen zijn: de heeren mr. J. Messchert van Vollenhoven met 632, jhr. S. Dedel 627, jhr. C. Hartzen 622, mr. P. J. Teding van Berkhout 621, mr. E. J. Asser 620, P. C. Gulcher 618, G. C. Bosch Reitz 617, B. J. Momma 617, jhr. J. P. Six 617, mr. J. J. Splitgerber 616; S. J. Graaf van Limburg Stirum 612, mr. H. Hoeufft van Velzen 607, R. Daniel Wolterbeek 607, J. Luden 584, jhr. mr. J. van Iddekinge 562, mr. A. Brugmans 473, J. J. A. Santhagens 327 stemmen, welke heeren alzoo gekozen zijn.

— In de gisteren gehouden zitting van den Gemeenteraad te Amsterdam is beraadslaagd over de voordragt van Burgemeester en Wethouders, betreffende de regeling der beurtveren. O. a. strekte het voorstel, om de reglementen en vrachtlijsten voor de veren tusschen Amsterdam en Rotterdam niet te herzien en te verklaren dat tusschen Amsterdam en Rotterdam geene beurtverdragen zullen worden gemaakt: welk punt werd aangenomen. In dezelfde zitting is uit het antwoord door den Wethouder voor de publieke werken op eene interpellatie van den heer Heshuyzen gebleken, dat het draagvermogen der fundering van het Paleis voor Volksvlijt van stadswege is onderzocht en zeer goed is bevonden.

— Het bestuur der maatschappij Arti et Amicitiae te Amsterdam heeft zich als sub-commissie belast met het inzamelen van gelden, welke zullen strekken om te Dordrecht een gedenkteeken voor Ary Scheffer op te rigten.

— Het gewigt der goederen, in de maand april jl. van Amsterdam langs den Nederlandschen Rhijnspoorweg naar Duitschland verzonden, bedraagt 1,657,060 tolponden.

— In den nacht van 4 op 5 dezer is aan den polder Nieuw Neuzen, gelegen even bewesten de vesting Neuzen, niet alleen de dijk over eene lengte van bijna 300 ellen beschadigd, zoodat de polder in groot gevaar verkeerde om onder te loopen, maar ook van het buiten liggende schor is zooveel weggevallen, dat nagenoeg 3 bunders oppervlakte in de diepte verzonken zijn. Men is ijverig bezig om alles aan te wenden wat den polder voorloopig tegen inundatie kan vrijwaren.

— Eergisteren morgen is Z. M. met gevolg uitgereden naar het kamp bij Milligen, om de voorbereidende werkzaamheden, onder de leiding van den kapitein-ingenieur Prince, in oogenschouw te nemen. Aan den heer G. Wegeriff te Apeldoorn is gegund het bouwen van eene ambulance, een paardenstal en eene eetzaal voor officieren.

— Gisteren heeft het Provinciaal Geregtshof van Gelderland uitspraak gedaan in de zaak van J. en S. Levi, en hen beiden wegens gemis aan genoegzaam bewijs vrijgesproken en hunne onmiddellijke in vrijheidstelling gelast.

---

— Uit Emden wordt berigt dat de onderzeesche telegraafkabel, welke de Hannoversche met de Engelsche kust verbindt, hersteld en weder voor de dienst geopend is.

---

— Aan een schrijven van Zr. Ms. Consul te Buenos-Ayres, dd. 28 maart jl., wordt het volgende ontleend:

„ In de chartepartij van een Hollandsch schip, gesloten met een huis te Liverpool, kwam de volgende gedrukte paragraaf voor: „ and the vessel not to be chartered in this country (Buenos-Ayres) for the return-voyage without the consent of the present charterers." Het schijnt dat deze bevrachtingen gedaan worden voor rekening van een der alhier gevestigde scheepsmakelaars (die ook dikwerf hier schepen in consignatie bekomen), welke natuurlijk zijne toestemming niet geeft zoolang het geene door hem bezorgde vracht is. Dit geeft aanleiding tot vele moeijelijkheden; en hier, waar de zaken voor de regtbanken dikwijls vele jaren duren, doet men liever opofferingen dan tot dezelve zijne toevlugt te nemen. Op die wijze is de kapitein, na gelost en alle commissien betaald te hebben, geen meester over zijn schip: bij *even hooge vracht* zoude men b. v. in plaats van naar Engeland eene andere bestemming voordeeliger vinden, of men zou bij een ander makelaar eene *hoogere* vracht kunnen bedingen, doch men is gebonden door de clausule in de chartepartij, en de ondervinding heeft doen zien dat men die met alle gestrengheid toepast. Reeds heeft een kapitein op die wijze voor het quasi breken der charter eene belangrijke som doen betalen. Het schijnt van gewigt dit ter kennisse van de Nederlandsche gezagvoerders te brengen.

Voorts hebben de vaartuigen van Engeland komende bijna nooit een bepaald aantal dagen om te lossen. Een met steenkolen aangekomen vaartuig is op die wijze *zestig* dagen opgehouden, daar men, om beter prijs te maken, goedgevonden had de lading in detail te verkoopen, ten praejudice van het schip. Op dit punt bestaat in deze haven hoegenaamd geene usantie, noch eenige wet, en alle reclames zijn vergeefs. Hetzelfde is het geval als er *werkdagen* bepaald zijn, waarmede hier bedoeld wordt: als het weder goed en het lossen of laden mogelijk is. Te dezer plaatse, waar de schepen van 2 tot 6 Engelsche mijlen van land liggen is, dit ook eene bepaling die vermeden moet worden, en *doorloopende dagen* (running days) de eenige term die aannemelijk is.

„ Een derde punt, hetwelk de aandacht verdient, is het volgende. Het is dikwijls het geval, dat schepen in guldens bevracht worden, en daar hier alleen een koers op Londen en Parijs bestaat, is het aan te raden, de bevrachtingen altijd in Spaansche daalders te sluiten, vermits de kapitein dan zelf wissels tot den voordeeligsten koers kan koopen. Indien het in ponden sterling is, betaalt men in wissels volgens gebruik, en heeft dan het schip alhier geld noodig, dan wordt altijd de allerslechtste koers van den wissel aangerekend.

„ Er hebben thans in Europa vele bevrachtingen plaats voor Montevideo, Buenos-Ayres en Rosario. In dit geval is Rosario de laatste haven en zou dus aldaar de vracht moeten betaald worden. Dit geschiedt echter niet. De meeste huizen in Rosaria zijn agenten of hebben kantoren alhier; zij lossen dus de lading, en wanneer het schip weder naar Buenos-Ayres gaat, vordert men dat het zich weder aan hetzelfde huis consigneert om op die wijze de commissie op de tehuis vracht te bekomen, terwijl het meestal Rosario in ballast verlaat en dus daar geene commissie schuldig zou zijn. Het zou daarom nuttig zijn, in de chartepartij te bepalen dat de vracht in Rosario betaald moet worden en dat het schip van daar gaande vrij is van alle verbindtenissen.

„ De alhier berekende commissie is gewoonlijk 2½ pct. op binnenkomende vracht en 5 pct. op uitgaande, waarvan dan de consigné 2½ pct. aan den makelaar afgeeft. Een Engelsch huis heeft nu begonnen 5 pct. te rekenen en weigert den makelaar te betalen, zoodat de kapitein op die wijze, in plaats van met 5 pct., met 7½ pct. belast werd.

„ Dit heeft alles vooral op de Engelsche doch ook op de Hamburger chartepartijen betrekking, en de ondervinding heeft geleerd dat men met deze bepalingen niet te voorzigtig kan zijn, daar, gelijk gezegd is, hier noch wet, noch usantien bestaan en een ieder het op zijne wijze uitlegt."

---

— Uit Alexandria in Egypte wordt ons den 27 april het volgende gemeld:

Na eene afwezigheid van drie dagen keerde de Onderkoning in deze haven terug. Slecht weder had Z. H. genoodzaakt de reis naar Lacavalle op te geven. Den 20 dezer heeft de heer de Lesseps en zijn gevolg Damiette verlaten en de reis op de geprojecteerde kanaalslijn voortgezet. Na zich op het meer Menzaleh te hebben ingescheept, bezochten zij het eiland Teunis en vonden daar overblijfselen eener Egyptische en Romeinsche stad, benevens eene menigte gemetselde putten met drinkbaar water. De grond van dit eiland is bedekt met overblijfselen van zeer harde steenen, die voor het metselwerk der haven Saïd dienen kunnen. Den 21sten kwamen de reizigers te Peluse aan, waar de heer de Larousse, hydrografisch ingenieur, de peilingen in de Golf voortzette en eene voor rekening der Suez-maatschappij geladen brik bezig was haar hout te lossen. Overal vindt de onvermoeide heer de Lesseps de krachtdadigste medewerking van de Egyptische autoriteiten.

# Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 12 Mei.

OVERLEDEN: M. R. de Groot, jd., 27 j. — J. Heerens, wed. P. van Grieken, 86 j. — M. C. Calander, vrouw van C. Valkenier, 40 j. — H. B. Pons, z., 20 d. — J. L. van Waning, man van B. S. Buurman, 37 j.

BEVALLEN: A. M. Veldkamp, geb. Putters, levenl. z. — B. C. Hardinxveld, geb. Sweerens, d. — M. Kok, geb. Jurriaanse, d. — J. W. A. Niemantsverdriet, geb. Floh, d. — M. Delwel, geb. Goedhart, z. — J. C. van Smaalen, geb. Borghart, z. — B. Bosman, geb. van der Sluis, d. — A. Emans, geb. van Meeteren, z. — R. de Roode, geb. van Straten, z.

GEHUWD: J. C. Gerlings, jm., 31 j., met J. J. Ives Browne, jd., 34 j.

## VERTREK der SPOORTREINEN.

### Hollandsche Spoorweg.

| | |
|---|---|
| Van Rott. naar Amsterdam: | 7.30, 11.40, 3.35, 6.30. |
| „ „ alleen naar 's Hage | 9.45. 9.30. |
| „ Amst. naar Rotterdam: | 8.30, 11.30, 4.30, 7.30. |
| „ 's Hage alleen naar Rott. | 8.30. 3.44. |

### Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

| | |
|---|---|
| Van Rott. naar Antwerpen en Breda: | 10.—, 2.45. |
| „ Breda naar Rott. en Antwerpen: | 6.50, 12.35. 5.20. |
| „ Antwerpen naar Rott. en Breda: | 7.45, 12.20. |
| alleen naar Breda en Moerdijk: | 5.25. |

### Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—,12.15, 1.15, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.25, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.33, 9.50, 11.40, 12.30, 6.58,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag

# Prijzen der Buitenl. Coupons
## en UITGELOTE OBLIGATIEN.

AMSTERDAM den 12 Mei.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Metalliek | *f* 19.90. | Sp. Piasters | *f* —.— |
| dito Nationale. | - —.—. | Hamb. Russen | - —.— |
| Napelsche | - —.—. | Russ. in Zilv. R. | - —.— |
| Div. Eng. in £ | - 11.40. | Poolsche in fl. | - 25¾. |
| Eng. Russen | - 11.40. | Coup. Port. 1 Jan 1848 per £ 2. | - —.— |
| Fransche | - 54¾. | Papier Roeb. | - —.— |
| Belgische | - 55¾. | Dollars | - —.— |
| Pruissische | - 34¾. | | |

# Cargalijsten.

## Rotterdam.

SOERABAIJA, Catharina Wilhelmina, F. H. Popken. — 17,393 pic. Suiker, 159 stuks Runderhuiden en 190 pic. Rotting, NHM.

# In lading liggende Schepen.

## Te Rotterdam.

BALTIMORE, het Amerik. Fregatschip Mississippi, kapit. J. E. Allen, om spoedig na arrivement te vertrekken. Adres bij Wambersie en Zoon.

BATAVIA, het Barkschip Japan, kapit. J. Muller. Adres bij P. A. van Es en Co.

BATAVIA en SOERABAIJA, voor Goederen en Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het gekoperd Nederlandsch Barkschip Euterpe, kapit. A. Kuypers. Adres bij den Reeder J. van Wageningen Dz., te Dordrecht, en de Cargadoors Hudig & Pieters, alhier.

BATAVIA, voor Passagiers en Goederen, het extra snelzeilend, gekoperd Nederlandsch Campagne-Barkschip Henriette Elizabeth Susanna, kapitein A. Meyboom, hebbende uitmuntende inrigtingen voor Passagiers. Adres bij de Heeren de Groot, Roelants en Co., te Schiedam, en bij de Cargadoors P. A. van Es en Co., te Rotterdam.

BATAVIA, voor Passagiers, het extra snelzeilend gekoperd Nederl. Barkschip Maarten van Rossem, kapitein P. F. Rijken. Adres bij de Reeders van Overzee & Co., of de Cargadoors P. A. van Es & Co., te Rotterdam.

BATAVIA en SAMARANG, het Nederl. Barkschip Paul Johan, kapit. A. Kooy. Adres bij de Heeren de Groot Roelants en Co., te Schiedam, en de Cargadoors P. A. van Es & Co., te Rotterdam.

BOSTON, het Ned. Schoenerschip Bacchus, kapit. Ed. H. Zuidema, om in den loop dezer maand te vertrekken Adres bij Wambersie en Zoon.

DUBLIN, het Ned. Kofschip Anna Agatha, kapit. J. Klinger. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

JERSEY (via Newhaven) en de Plaatsen aan den Zuider-Spoorweg gelegen, het Engelsch Kotterschip Marco, kapitein T. Richardson; vertrekt 19 Mei. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

KAAPSTAD, voor Passagiers en Goederen, het snelzeilend gekoperd Nederlandsch Schoenerschip Maria Anna, kapit. H. S. de Jong, om spoedig te vertrekken. Ad[illegible] de Cargadoors P. A. van Es en Co., te Rotterd[illegible], [illegible] de Coning en Co., te Amsterdam.

KAAP DE GOEDE HOOP, om spoedig na arrivem[illegible] te vertrekken, het snelzeilend gekoperd Eng. Ba[illegible] A. I. Arthur Pardew, kapit. J. Davis, hebben[illegible] uitmuntende inrigtingen voor Passagiers 1ste en 2d[illegible]. Adres bij Hudig en Blokhuyzen.

LISSABON, het Nederl. Schip Wilhelmina, kap[illegible] A. Kostert. Adres bij Seeuwen en Co.

LISSABON en GIBRALTAR, het Nederl. Schoe[illegible] de Hoop, kapit. G. Visser. Adres bij Seeuwen [illegible] Co.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Seth Sprague, kapit. J. M. Gillespie. Adres bij Wambersie en Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. schip Cairo, kapitein W. C. Wooster. Adres bij Wambersie en Zoon.

ST. PETERSBURG, het Nederl. Kofschip Maria Catharina, kapit. K. P. Kiewit. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

ST. PETERSBURG, het Nederl. Schoenerschip Alida, kapit. H. A. Scholten. Adres bij Seeuwen & Co.

ST. PETERSBURG, het Nederl. Kofschip Margaretha Henderika, kapit. Frans T. de Jonge. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

ST. PETERSBURG, het Nederl. Kofschip Sancta Maria, kapit. J. H. Swart. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

# Scheepstijdingen.

**Brouwersh.** *Aang.*
12 *mei* Catharina Wilhelmina, Popken, Batavia (Z.O.—O.Z.O.)

**Hellevoet** (O.) *Aang.*
12 *mei* Chevy Chase (st.). Newcastle.
Vlinder, Noordzij, Vliss.
Thames, Ford, Cardiff
Walker, Heans, Newcastl
Norman, Mann, dito
Mathilde, Brandt, Libau
Flora, Antonissen, Apenrade
Enchantress (st.), Hull
*Vertrokken.*
12 Hugo Grotius, Zweede. Cardiff
Cecilia, Kronhamn. Gothenburg
Mariner, Stenhouse, St. Davids
H. L. Preston, Davis, Liverpool
Seine (st.), Havre
Richmonde Packet. Towell, Middlesbro'

**Brielle** *Aangek.*
12 *mei* Adonis (st.), Londen
Margaretha, Thorsen. Windau
Ary Scheffer (st.), Havre
Vrouw Alida, v. d. Werf. Skive
Emanuel, Nelson. Stockholm
*Vertrokken.*
Prins van Oranje (st.). Duinkerken
Concordia (st.), Londen
Balmoral (st.), Bristol
(O. ten Z.—Z. O.)

**Maassluis** *Vertr.*
12 *mei* Charlotte, Hilchert, Newcastle
Catherine, Brown, dito
Diedrich, Nysten, Grimsby
Maria, Menses, Riga
Maria, Bakker, Archangel
Cecilie, Svendsen, Stavanger
(allen wel in zee) O.Z.O.

**Amsterdam** *Vertr.*
12 *mei* Maria Agnes, ten Brink, Batav.

**Texel** (O.—N.O.) *Aangek.*
11 *mei* John & Mary. Hedley, Sunderland
Tartar, Shutton, dito
Anna Wilhelmina. Torgensen, Frederikstad
Penelope, Olsen, Drammen
Activ, Hendriksen, Osterrisoer
12 Cornelia Jacoba, van der Meer, Dantzig
Heiko Prins, Prins, dito
Margaretha, Lourentsen, Fanröe
Anna, Hoekstra, Londen
Lion (st.), dito
North Britton, Brown, Sunderland
Odin, Trap, Drammen
Wende Dick. Spiegelbers, Dantzig
Catharina Maria. Behrman, Londen
*Vertrokken.*
10 Civility, Percy. Sunderland
11 Magnet (st.). Londen
Utility, Read, Newcastle
Robert, Schlück, dito
Charles Henry, Scott. Sunderland
Goldhoorn, Pott. Archangel
Orion, Strack, dito
Penelope, Kjolner, Nerva
Grev Wedel Jarlsberg. Ryleman, Frederikstad
Frederikke, Dahm, Drammen
Ellida, Bolvig, dito
Foreningen, Baarsen, dito
Aukathor, Morck, dito

**Vlie** *Aangek.*
9 *mei* Boreas, de Boer. Newcastle
Shanghae, Uitermark, Groningen

**Vlissingen** *Vertr.*
9 *mei* Flensburg, Schau, Rio-Janeiro
Angelica, Konstantin.

—o—

**Boston** *Aangek.*
23 *april* Reliance, Irvine, Rotterdam

**Galatz** *Aangek.*
21 *april* Wubbo & Willem. Bontekoe, Cardiff

**Konstantinopel** *Aangekomen.*
vóór 29 *april* Alida. Dallinga, Cardiff
Geertje, v. d. Borg, Hull
Catharina Cornelia. Feijes, Amsterdam

**Triest** *Aangek.*
5 *mei* Sappemeer, v. d. Veen, Fernambuck

**Genua** *Aangek.*
6 *mei* Martha, Postema, Amsterdam
*Vertrokken.*
4 Telemachus, Hazewinkel, Livorno

**Paimboeuf** *Vertr.*
7 *mei* Albertina, Deddes, Rotterdam

**St. Nazaire** *Vertr.*
8 *mei* Ida Jacoba, Bosker, Liverpool

**Warrenpoint** *Aangek.*
8 *mei* Anna Augusta. Kuiper, Alexandrië (heeft aan den grond gezeten)

**Cork** *Aangekomen*
9 *mei* Bougina Lammechina. Veenhuizen, Alexand.

**Waterford** *Vertr.*
8 *mei* Jan Hendrik, Slager, (v. Rott.) Liverpool

**Liverpool** *Uitgekl.*
9 *mei* Maas, Schabeling. Dantzig
10 Louisa, Pitt, Dordt.
*In lading.*
Jacomina, Potjer, Ciudad Bolivar
Highlander, Press, Rott. en Dordt.
Wiltshire, Pile, dito en dito
John Shelly, Johnson, dito en dito
Elizabeth, Beverley, dito en dito
Maroim, Kuiper, Arensburg
Hebe, Mabb, Dordrecht
Lubbegiena, de Jonge, Groningen
Ceres, Huizinga, Nerva
Zwaantina Hendrika. de Boer, dito
Twee Gebroeders, de Groot, dito
Alida Elisabeth. Potjewijd, dito
Hoop, Oldenburger, dito
Jantina, Boon, dito
Margrietha Antina. Jager, dito
Janke Schuringa. Brouwer, Reval
Jantina, de Jonge, dito
Catharina, Rozema, St. Petersburg
Jantina Ikina, Lever, dito
Agatha, Zeilinga, Toulon

**Cardiff** *Vertr.*
9 *mei* Ceres, Mammes. Hong Kong
Catharina, Hillebrandt, Amst.

**St. Mary's** (Scilly) *Vertrokken.*
6 *mei* Catharina Elisabeth. Zuiderduin. (v. Minatitlan) Leith

Bij d. **Meeuwensteen** *Aangekomen.*
5 *mei* Copernicus, Visser, Batav. n. Rott. (Alles wel aan boord)

Bij **Wight** *Aangek.*
10 *mei* Maria Cornelia. Brinkerink, Bahia n. Gothenburg

**Portsmouth** *Binneng.*
10 mei Rapid, Whitley. Pentewan n. Rott.

Bij **Bevezier** *Aangek.*
9 *mei* Bremer bark Gessner, Galveston n. Rott.

Ter reede van **Seaford.** *Binnengeloopen.*
10 *mei* Clématite, Lepart, Camillas n. Rott.

Bij de **Singels** *Aang.*
9 *mei* H. Vincentius van Paulo, de Groot. Pangool n. Rott.
Phoenix, Johansen, Java n. Middelburg
Albertina, Pott, Havre n. Stettin
10 Maria, Visser, Marans n. Ipswich
Exile, Westcott, Cardiff n. Rott.
Amst. brik n.⁰ 562

**Deal** *Gepass.*
8 *mei* Magdalena, Kooy, Amst. n. Padang
10 Walvisch, Schut. Batavia n. Amst.

**Gravesend** *Vertr.*
11 *mei* Eclipse, Doeksen. Port Philip

**Harwich** *Binneng.*
10 *mei* Eelbrandina. Atzema, Londen n. Dantzig

**Yarmouth** *Aangek.*
9 *mei* Renske Hooites. Donema, Groningen

**Whitby** *Aang.*
9 *mei* Gamma, Simpson. Rott.

**Hartlepool** *Aangek.*
9 *mei* Johannes von Riegen. Schiedam
Irene, Breckwoldt, Rott.
Isabella, Metcalf, Amst.
Skibsvaerftet, Nielsen. Schiedam
Edward Soule, Bell, Rott.

**Shields** *Aangek.*
10 *mei* Johanna, Backofen. Rotterdam
Princess Victoria, Watson, dito
Diadem, Huggett, Schied.
Kirstine Margrethe. Abrahamsen, dito
*Vertrokken.*
Mars, Schiedam

**Alloa** *Vertrokken*
8 *mei* Sallandt, Jonker, Newcastle
10 Haven, Koning, Aarhuus

**Emden** *Vertr.*
7 *mei* Gesina Alida. Egberts, Rotterdam

**Hamburg** *Aangek.*
9 *mei* Anna, Veldkamp, Brussel
10 Margrietha, de Jonge, Amsterdam

Op de **Elve** *Aangek.*
10 *mei* Agatha, Riepma, Sunderland

**Bremerhav.** *Aang.*
9 *mei* Josephine, Rieke, Rotterdam
Ludwig, Mommsen, dito
Zwei Gebrüder, Ulrichs, Amsterdam
Fokkina Emmechina, Folkers, Dantzig
*Vertrokken.*
10 Vier Gebroeders. Wijnstok, Antwerpen

**Swinemunde** *Aang.*
7 *mei* Frits & Betsy, Stuit, Newcastle
Vier Gezusters, Blok, Koningsbergen
8 Jonge Willem, Kappen, Newcastle
Aquarius, Douwes. Bremerhaven
*Vertrokken.*
7 Elsje, Scherpbier, Rouaan

**Dantzig** *Vertr.*
7 *mei* Jetskelina Wija. Doornbosch, Amst.
Gesina, Postema. Aberdeen

**Pillau** *Vertr.*
8 *mei* Aukjen Gepkelina. Duintjer, Londen
Tecla Johanna, Croon. Hull

**Memel** *Vertr.*
7 *mei* Christine, Staal. Harlingen

**Bolderaa** *Aangek.*
6 *mei* Phönix, Bolwin, Schiedam
Jantje Tuinema, Sikkens, Kopenhagen

**Nerva** *Aangek.*
2 *mei* Drie Gezusters, Bart, Kroonstad

**Kroonstad** *Aang.*
3 *mei* Twee Gezusters, Giezen, Triest enz.

**Stockholm** *Uitgekl.*
2 *mei* Prudence, Hazewinkel, Noordzee

**Gothenburg** *Uitgekl.*
6 *mei* Vier Gezusters, Mugge, Noordzee
7 Verwachting, Visser, Engeland

**Holtenau** *Aangek.*
5 *mei* Ernte, Brütt, Mariager n. Amst.

**Rendsburg** *Aang.*
6 *mei* Gezina, Krook. Aarhuus n. Schiedam
7 Gezina Margrietha. Bolhuis, Colding n. Holland
9 Hermanna Gezina. de Graaf, Rugenwalde n. Hamburg

—o—

**Hellevoetsluis** 12 mei. Door den loodskotter n.⁰ 7 zijn bij Dungeness van loodsen voorzien de Ned. schepen Copernicus, Jacobus Martinus en H. Vincentius van Paulo, alle drie van Java, en schoener Gitana, van de Kust van Afrika. Amerik. schepen Mississippi, van Baltimore, en Alexandrine, van New-York.

**Dunbar** 10 mei. Kapit. Filleul, v. Londen komende, rapporteert, op de hoogte van Harwich gevischt te hebben een stuk van den mast van een groot schip, alsmede een lederen zakboekje, verscheiden brieven behelzende, geadresseerd aan F. G. Kuypers, aan boord van het Ned. barkschip Australië, kapitein Jansen. De brieven waren geschreven uit Rotterdam en den 23 maart ll. van daar naar Newcastle verzonden.

**Whitby** 10 mei. Door het schip Gamma, kapitein Simpson, van Rotterdam komende, is op ongeveer 10 mijl. v. Scarborough onderst boven drijvende gevonden en opgenomen eene Nederlandsche boot, omtrent 14 voet lang, zonder naam of merken.

**Grimsby** 9 mei. Het schip Margaret Cook, kap. Jarrett, van Middlesbro' n. Dordrecht, is alhier lek binnengeloopen.

—o—

11 mei. De wind te **Falm.** N. O.; te **Deal** N. N. O.

—o—

**Gepraaid:**

Den 11 april, Z. W. Pass 109 mijlen afstands, Charlemagne, kapit. Brown, v. New-Orleans n. Rotterdam.

Den 1 mei, op 48⁰ NB. en 11⁰ WL., de Nederl. brik Libra, kapit. G. van Os, van Newcastle n. Cuba.

Den 24 febr., op 36⁰ ZB. en 136⁰ OL.: Generaal Michiels, P. G. Visser, van Batav. n. Sydney (N.Z.W.)

Door den schipper der Vlissingsche loodsboot n.⁰ 3, op de hoogte van Dungeness, Courier, T. van Vliet, v. Vlaardingen n. Gibraltar.

—o—

# Rivierberigt.

**Rotterdam.** Hoog water 13 mei: 1ste getijde 0 ure 44 min.; 2de getijde 1 ure 8 min.

**Arnhem.** Waterhoogte 11 mei 2.65 el.

**Keulen.** Rijnhoogte 11 mei 11 v. 3 d. Rijnl.

—o—

# 286ste Staats-Loterij.

*5de Klasse, 7de Lijst.*

**Trekking op 12 Mei.**

## GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 25000: N.° 13311
„ „ - 1000: „ 721 5442 8960 14325 17312
„ „ - 400: „ 11856 14694
„ „ - 200: „ 4622 16902
„ „ - 100: „ 1101 1764 1884 1953 2858 3581 5679 9811 10154 15965 17890

### Prijzen van *f* 70:

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 37 | 2926 | 6314 | 8618 | 11445 | 13918 | 15820 | 17726 |
| 109 | 2959 | 6429 | 8647 | 11473 | 14005 | 15882 | 17741 |
| 181 | 3156 | 6501 | 8828 | 11593 | 14185 | 15984 | 17910 |
| 217 | 3267 | 7119 | 8838 | 11635 | 14330 | 15990 | 18055 |
| 359 | 3407 | 7191 | 9121 | 11664 | 14420 | 16083 | 18059 |
| 360 | 4078 | 7359 | 9218 | 11816 | 14473 | 16129 | 18061 |
| 528 | 4091 | 7400 | 9289 | 11841 | 14519 | 16160 | 18063 |
| 613 | 4126 | 7401 | 9774 | 11916 | 14562 | 16201 | 18112 |
| 742 | 4203 | 7585 | 9812 | 11960 | 14597 | 16241 | 18177 |
| 773 | 4319 | 7647 | 9837 | 11977 | 14686 | 16255 | 18208 |
| 779 | 4520 | 7744 | 10083 | 12050 | 14749 | 16265 | 18325 |
| 815 | 4661 | 7921 | 10244 | 12103 | 14778 | 16405 | 18394 |
| 972 | 4798 | 7962 | 10351 | 12208 | 14948 | 16428 | 18459 |
| 994 | 5018 | 8002 | 10361 | 12269 | 14953 | 16435 | 18493 |
| 1422 | 5306 | 8081 | 10433 | 12730 | 15055 | 16535 | 18549 |
| 1483 | 5437 | 8100 | 10454 | 12757 | 15076 | 16746 | 18581 |
| 1513 | 5447 | 8134 | 10459 | 12769 | 15103 | 16788 | 18703 |
| 1728 | 5463 | 8183 | 10588 | 12804 | 15157 | 16808 | 19003 |
| 1958 | 5629 | 8292 | 10613 | 12860 | 15165 | 16878 | 19177 |
| 2016 | 5652 | 8263 | 10659 | 12880 | 15228 | 16944 | 19392 |
| 2027 | 5711 | 8280 | 10679 | 13203 | 15261 | 17097 | 19453 |
| 2029 | 5846 | 8291 | 10716 | 13228 | 15335 | 17172 | 19507 |
| 2149 | 5884 | 8309 | 10983 | 13364 | 15424 | 17176 | 19537 |
| 2399 | 5960 | 8404 | 10989 | 13479 | 15627 | 17188 | 19688 |
| 2466 | 5988 | 8425 | 11094 | 13501 | 15655 | 17252 | 19742 |
| 2589 | 6099 | 8439 | 11178 | 13560 | 15733 | 17452 | 19883 |
| 2710 | 6186 | 8446 | 11203 | 13722 | 15792 | 17512 | 19900 |
| 2828 | 6289 | 8478 | 11341 | 13855 | 15808 | 17560 | |

# Beursberigten.

PARIJS den 11 Mei.

Frankrijk 3 pc. 60.90, 61.40, 60.85, 61.35; dito op ult. 60.95, 61.40, 60.85, 61.35; dito 4½ pc. 88.50, 88.75; dito op ult. 88.60; Fransche Bank 2705; Crediet Mobilier 530, 555, 525, 545. Rusland 4½ pc. 87; dito Spoorwegen 490. Napels 5 pc. —. Spanje 1½ pc. 26; dito Binnenl. 35¼.

De handel van heden was veel levendiger dan in de laatste dagen. De geestdrift van het volk bij het vertrek des Keizers heeft ook op de Beurs een goeden indruk gemaakt. Alle fondsen waren hooger.

LONDEN den 11 Mei.

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 3 pc. Cons. cont. | 91½ a | 91⅝ | | 3 pc. Peru.... | 60 | a | 65 |
| id. id. op tijd | 91⅝ - | 91½ | | 4½ pc. id. Urib. | 72 | - | 77 |
| 5 pc. Oostenrijk | 35 - | 40 | | id. te New-Y. | 70 | - | 75 |
| 4½ pc. België. | 96 - | 98 | | 3 pc. Portugal. | 38 | - | 42 |
| 5 pc. Braz. 1824 | 97 - | — | | 5 pc. Rusland. | 100 | - | 104 |
| id. 1829/39.... | 96 - | 98 | | 4½ pc. idem... | 91 | - | 93 |
| id. 4½ pc. 1852 | 88 - | 90 | | 3 pc. Spanje... | 37 | - | 39 |
| idem 1858..... | 88½ - | 89½ | | 1½ pc. idem... | 26 | - | 26½ |
| 6 pc. Buen.-Ayr. | 73 - | 78 | | idem Amort... | 7½ | - | 8½ |
| 6 pc. Chili.... | 95 - | 100 | | id. Cert. Coup. | 3 | - | 4 |
| 3 pc. idem.... | — - | — | | 5 pc. Sardinië. | 73 | - | 76 |
| 5 pc. Denemark | 98 - | 102 | | 6 pc. Turkije.. | 63 | - | 65 |
| 3 pc. idem.... | — - | — | | idem Nieuwe.. | 53 | - | 55 |
| 2½ pc. Holland. | 56 - | 58½ | | 4 pc. idem.... | 98 | - | 100 |
| 4 pc. idem.... | 88 - | 92 | | 5 pc. Venezuela | 33 | - | 35 |
| Ecuador...... | 12 - | 14 | | idem Uitgest.. | 14 | - | 16 |
| id. Land-warr. | — - | — | | Wissel Amst. krt. | 11.11 | a | 13. |
| 2½ pc. Grenada. | 13 - | 15 | | idem 3 m. .... | 11.14½ | - | 15½. |
| id. Uitgestelde | 4 - | 5 | | id. Parijs kort.... | 25. 0 | - | 10. |
| 3 pc. Mexico. | 16½ - | 17 | | idem 3 m. .... | 25.35 | - | 40. |
| 4½ pc. Peru... | 80 - | 85 | | | | | |

De stemming was heden gunstig, doch de omzet niet groot.

AMSTERDAM den 12 Mei.

| | l. k. | h. k. | gebl. k. |
|---|---|---|---|
| Nederl.,... Werk. Schuld 2½ pCt. | 57¾ | 58½ | 58⅛ |
| „ dito dito 3 „ | 68½ | 68⅞ | |
| „ dito dito 4 „ | 89⅝ | 89 13/16 | 89¾ |
| „ Amort-Synd... 3½ „ | | | |
| „ Handel-Maats. 4½ „ | 127 | 128 | |
| „ O. I. Leening 4 „ | | | |
| „ Leen. Holl. Sp. 4½ „ | 94 | | |
| „ Rijn-Spoorw... 4½ „ | | | |
| „ Maats. v. Weld. 4 „ | | | |
| België,... Cert. *Rothsch.* 2½ „ | 46¼ | | |
| Frankrijk, Certificaten.... 3 „ | | | |
| Spanje,.. Buitenlands... 1½ „ | 26⅝ | 27 | 26 13/16 |
| „ dito 3 „ | 39½ | | |
| „ Binn. a *f* 80003 „ | 35¾ | 36¼ | 36⅝ |
| „ Amort. Schuld......... | 7 5/16 | 7⅝ | |
| „ Bew. v. Coup......... | 3¼ | 3 5/16 | |
| Portugal, Oblig. ........3 pCt. | 38⅝ | 38¾ | 38⅝ |
| „ dito 1856/57 .. 3 „ | 38¼ | 38⅝ | 38⅝ |
| „ dito Uitgest.. | | | |
| Rusland, Obl. *Hope en C.* 5 „ | 99¾ | 100 | 99¾ |
| „ dito 1828/29.. 5 „ | 98½ | 98⅝ | |
| „ Cert. 1831/33.. 5 „ | 79½ | 80 | |
| „ dito 1840...... 4 „ | 77 | 77¼ | |
| „ dito *Stieglitz*.. 4 „ | 77½ | 78 | 77½ |
| „ dito d.° Nieuwe 5 „ | 88½ | | |
| „ dito d.° 1855 N. 5 „ | 94½ | 95 | 94¾ |
| „ dito te Londen 4½ „ | | | |
| „ dito v. Assign. 6 „ | 58¾ | | |
| „ Inschr. dito ... 5 „ | | | |
| Polen,..... Aand. 1835.........*f* | 147 | | |
| „ Obligatien...... 4 pCt. | 71 | 71½ | |
| Oostenr., Obl. *Goll en C.* 5 „ | | | |
| „ dito dito 4 „ | | | |
| „ dito Met. Oude 5 „ | 39¼ | 41¼ | 41¼ |
| „ dito N. te Ams. 5 „ | 56½ | 59½ | 59 |
| „ dito Nat. Met. 5 „ | 41⅞ | 44¼ | 44¼ |
| „ dito Metall..... 2½ „ | 22⅛ | 23 | 23 |
| „ Wes. Ad. 82504 „ *f* | 212 | | |
| Brazilië, 1824, £ 100 5 „ | 94¼ | | |
| Equador, £ 100........ 1 „ | 14 | | |
| „ Onbepaalde.... 1 „ | 13¼ | | |
| Venez.,... Obligatien...... 5 „ | 33¼ | 34 | 33½ |
| „ Uitgestelde .... 2½ „ | 15⅛ | 15¼ | |
| Granada, Obligatien...... 3½ „ | 13 3/16 | 14 | 13⅝ |
| „ Uitgestelde .... | 4 7/16 | 4½ | |
| Mexico,.. Obligatien...... 3 „ | 15⅝ | 15⅝ | 15½ |
| „ dito Onbep.... 3 „ | | | |
| Illinois, ......................7 „ | 72 | 74 | 72 |

Handel-Maatschappij 127½ a 128½, gebl. 128½ cont. Belg. Cert. (Aand.) Belg. Bank, 2½ pc., 45¼. Rusland, Spoorw. Aand., volgef., 211 a 214. Pruiss. Aand 1854, 3½ pc., 192. Weener Bankactien *f* 580 a *f* 590; dito Aand., 1839, fl. 230 a 235. Philad., bij Hope & Co., Lr. A, *f* 89. Louisiana, 5 pc., 97. Griekenland, 5 pc., 2 5/16 a 2 7/16.

Beleening 3½ pc. Prolongatie 4 pc. Disconto 3 pc.

De markt was wederom willig gestemd; alleen waren van binnenlandsche fondsen Aand. Handel-Maatschappij en van buitenlandsche 1½ pct. Spanje meer aangeboden. De handel was zeer levendig in Hollandsche 2½ pct. en Oostenrijksche en Spaansche fondsen.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 58¼. Spanje, 1½ pc., 26¾; dito Binnenl. 3 pc., 36⅝. Oostenr., Metall., 5 pc., 40¼; dito Nat., 5 pc., 43⅝.

ROTTERDAM den 12 Mei.

| | l. k. | h. k. | gebl. k. |
|---|---|---|---|
| Nederl... Werk. Schuld 2½ pCt. | 57½ | | |
| „ dito dito 4 „ | 89 | | |
| Spanje,.. Obl. 3 nu..... 1½ „ | 27 | | |
| „ Binnen. a 6/m. 3 „ | 35 5/16 | 35½ | 35½ |
| „ Cert. Coupons. | 3½ | 3⅝ | 3⅝ |
| Portugal, Oblig. 1853 .... 3 „ | 38¼ | 38⅝ | 38⅝ |
| „ dito 1856/57.. 3 „ | 37¾ | | |
| Rusland, dito 1828/29 .. 5 „ | 97¼ | | |
| Polen,.... Aand. fl 500 *f* | 147 | | |
| Oostenr., Metalliek....... 2½ „ | 21¼ | 21½ | 21⅝ |
| „ dito Oude........ 5 „ | 38 | 38 1/16 | 38 1/16 |
| „ N.-Rente Ams. 5 „ | 55¼ | | |
| „ Nationale....... 5 „ | 40¼ | 41⅛ | 40⅞ |
| Venezuel. Uitgestelde .... 2½ „ | 15¾ | | |
| Grenada.. ...................... 3½ „ | 12⅞ | 13 | 13 |
| „ Uitgestelde .... „ | 4⅜ | | |
| Mexico,... Obligatien .... 3 „ | 15½ | | |

Hoogere buitenlandsche koersen oefenden heden een gunstigen invloed op onze markt uit, diensvolgens worden binnen- en buitenl. fondsen tot verhoogde prijzen verhandeld; de omzet is in Spaansche en Oostenrijksche vrij levendig.

Het Commité der Effectenhandelaren
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Belgie, bij Rothschild, 2½ pc. 45½. Spanje 1½ pc. 27. Portugal 1856/57, 3 pc., 38. Oostenrijk Metall., 2½ pc. 21⅝ a 22⅜, gebl. 22⅜; dito Nationale, 5 pc., 41 a 42¾, gebl. 42½.

# Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 12 Mei.

| 2 maanden. | | Kort. |
|---|---|---|
| Londen... | 11.47½ | 11.57½ |
| d.° 3/m. | 11.42½ | — |
| Parijs . . | 55 5/16 | 55½ |
| d.° 3/m. | 55 | — |
| Bordeaux. | 54 15/16 | 55⅜ |
| Genua. . . | — | — |
| Livorno. . | 36 | - |
| Napels . . | 74 | — |
| Petersb. . | — | — |
| Hamburg. | 34½ | 35½ |
| d.° 3/m. . | 34⅜ | — |
| Antwerp . | — | 1 v |
| **6 weken.** | | **Kort.** |
| Frankfort | 100½ | — |
| Augsburg | 99 | — |
| Weenen. . | — | — |
| Triest. . . | — | — |

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 12 Mei.

| 2 maanden | | | Zigt. | |
|---|---|---|---|---|
| Londen. . | 11.47½ | g | 11.57½ | g |
| Parijs. . . | 55 | g | 55⅜ | g |
| Bordeaux. | 54½ | g | — | g |
| d.° ½ m. | 55 | g | — | g |
| Genua . . | 43 | g | — | g |
| Livorno. . | 36½ | g | — | g |
| Napels . . | 74 | g | — | g |
| Hamburg. | 35⅛ | g | 35⅝ | g |
| **3 maanden.** | | | **Zigt.** | |
| Madrid . . | 234 | g | — | g |
| Cadix. . . | 236 | g | — | g |
| Sevilië . . | 233 | g | — | g |
| Bilbao . . | 233 | g | — | g |
| Lissabon . | 40 | g | — | g |
| Porto. . . | 40 | g | — | g |
| Petersb. . | 155 | g | — | g |
| **6 weken.** | | | **Zigt.** | |
| Weenen .. | 74 | g | — | g |
| Augsburg | 99 | g | — | g |
| Frankfort. | 100½ | g | — | g |

Rotterdam ½.

# Handelsberigten.

ROTTERDAM nen 12 Mei.

GRANEN. Tarwe: 163 ℔ Bov. Ris *f* 300. Rogge: 145 ℔ St. Petersb. *f* 185. Haver: Inl. per 100 kil. *f* 10, *f* 10⅛, *f* 10½.

SCHIEDAM den 12 Mei.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust. *f* 13,—,
JENEVER, „ „ „ „ „ - 18,50,
Amst. proef, „ „ „ „ „ - 19,75,
alles zonder de belasting.
SPOELING, per Ketel................... - 0.40.

DELFT den 12 Mei.

BOTER. De prijzen zijn heden geweest *f* 38 a *f* 45. Van den 6 tot en met den 12 dezer zijn ter Gemeentewaag gewogen 8/4, 946/8 en 247/16 vaten.

GOUDA den 12 Mei.

KAASMARKT. Aanvoer 7 partijen Hooikaas, die tot iets beter prijs opruimden.

VEEMARKT met goeden aanvoer, traag tot lagere prijzen verkocht.

AMSTERDAM den 12 Mei.

De heden door de N. H. M. geveilde DROOGERIJEN zijn verkocht als volgt: 390 coll. Gom Elastiek *f* 104¼ a *f* 108; ca. 4400 Ned. ℔ Gutta Percha 90 a 130½ c.; 216 k. Gom Damar *f* 10 a *f* 24¾; 1627 z. Sagomeel *f* 7.45 a *f* 7.60; 83 k. Siam Sago *f* 10¾ a *f* 11½; 463 b. Nagelsteelen *f* 5 a 5½.

LONDEN den 10 Mei.

SUIKER. De markt is flaauw en van West Ind. soorten werden slechts 77 v. verkocht. Uit de hand zijn afgedaan 800 b. Mauritius tot 43/9; 400 k. Havana n.° 15 tot 45/ en eene lading van 1727 te Havana n.° 12½ tot 28/. Geraffin. flaauw en lager; br. Lumps 52/. — Van RUM zijn 100 p. Jamaica tot geh. prijs verkocht. — KOFFIJ flaauw en Plantation Ceylon 6 d. a 1/ lager. — THEE flaauw. — RIJST flaauw en blank Bengaal lager. Men betaalde 12/9; omzet 6000 b. — KATOEN flaauw en zonder handel. — SALPETER stil maar vast; 543 b. Bengaal vonden nemers tot 46/ a 46/6 en 175 b. ord. Bombay tot 38/6 a 39/. — NITRATE wordt hooger gehouden. Eene kleine partij is tot 17/ verkocht. — INDIGO zeer flaauw; in veiling 2 d. a 10 d. lager. — METALEN. Zink vast. 100 t. zijn afgedaan tot £ 19 en 50 t. op levering tot £ 19.5 a £ 19.7/6. Tin flaauw. IJzer hooger. Schotsch Mixed 49/9. — OLIEN. Lijn- flaauw, 28/9, te Hull 28/. Raap- en Cocos- flaauw; Palm- is tot 46/ te koop. Terpentijn- flaauw 45/6, Engelsche 44/6.

LONDEN den 11 Mei.

SUIKER. In veiling werden slechts 1100 b. Cassipore tot 45/6 a 46/ verkocht. — Van KOFFIJ vonden 14 b. en 83/2 b. Mocka tot 85/ a 85/6 nemers. — SPECERIJEN. Omzet 300 b. Piment tot 3 a 3⅛ d. — INDIGO. Van 4056 k. werden slechts 505 k. verkocht tot betere prijzen. Men wacht dat de veilingen morgen zullen afloopen.

GRAANMARKT. Binnenlandsche Tarwe werd op de prijzen van ll. maandag gehouden, doch de vraag was beperkt; buitenl. onveranderd. Voor Meel bestond weinig kooplust. Gerst als voren. Erwten en Boonen onveranderd. Haver 1/ a 2/ lager, Lijnzaad flaauw en overige Zaden onveranderd.

Van den 9 tot den 10 dezer werden ingevoerd 2280 q. binnenl. en 13,270 q. buitenl. Tarwe, 130 q. binnenl. en 5380 q. buitenl. Gerst, 3930 q. binnenl. en 9310 q. buitenl. Haver, en 1320 z. binnenl. en 2120 z. buitenl. Meel.

HAVRE den 9 Mei.

KATOEN meer gevraagd; omzet 1700 b. disp. en eenige 100de b. op levering. — Ook in KOFFIJ ging meer om; 1080 b. Haïti zijn op levering verkocht tot fr. 66½ a 67; 490 b. Portorico tot fr. 83; 113 b. Rio tot fr. 64½ en 3000 b. Ceylon op levering tot fr. 122. — SUIKER zeer vast; voor 61 v. Antilles betaalde men fr. 63 a 63½. — Voor HUIDEN is zeer veel vraag; omzet 528 stuks gedr. Buenos-Ayres tot fr. 142½ a 145; 750 gez. dito tot fr. 82½, 7135 gez. Monte-Video tot fr. 79½ a fr. 80 en en 4700 st. gez. Rio Grande tot fr. 75. — RIJST. Slechts 40 tiersj. Carolina zijn tot fr. 30½ a 31 verkocht. — CACAO gevraagd; voor 354 b. Para betaalde men fr. 61, voor 194 b. Haïti fr. 49 a fr. 50 en voor 150 b. Gayaquil fr. 65. — CAMPECHEHOUT vindt zeer veel afzet. Heden zijn weder afgedaan 25 t. Haïti tot fr. 6.50 op levering en 210 t. tot fr. 7. Men zegt dat hiervan ook op speculatie gekocht is.

ANTWERPEN den 11 Mei.

Van KOFFIJ zijn 400 b. St. Domingo tot 35 c. afgedaan, en van SUIKER 20 k. Havana. — GRANEN. De markt blijft zeer stil en de stemming iets flaauwer. Inl. Tarwe noteert men *f* 11 a *f* 11⅛. Inl. Rogge *f* 6½ a *f* 6⅝ en Fransche dito *f* 6¼ a *f* 6½. Gerst en Haver onveranderd. Oliezaden flaauw. — HOP flaauw en verlaten. 45 b. 1855 zijn afgedaan tot fr. 25 a fr. 30. — VERWWAREN. De gisteren gemelde partij Dividivi bestond uit 20/m. kil., waarvan heden 5000 kil. weder verkocht zijn tot vastere prijzen.

HAMBURG den 11 Mei.

KOFFIJ. vast. — RAAPOLIE per Mei 23 a 22.10, per Oct. 23.4. — GRANEN. Tarwe iets vaster. Rogge flaauw en zonder kooplust.

# Advertentiën.

Voor de bewijzen van deelneming bij het overlijden van ons Zoontje betoond betuigen wij onzen dank.

Mr. J. VAN STOLK *Cz.*
C. O. VAN STOLK,
KERKHOVEN.

*Rotterdam*
12 *Mei* 1859.

De Ondergeteekenden betuigen hunnen dank voor de bewijzen van deelneming bij het afsterven van hunnen geachten Vader en Schoonvader, den Heer H. CANKRIEN, ondervonden.

R. C. CANKRIEN.
B. E. CANKRIEN.
H. CANKRIEN.
P. H. VAN DER MEULEN.
C. P. SANDER.

*Rotterdam*
13 *Mei* 1859.

De ondergeteekende BOEKHOUDERS van het op den 5den dezer op het *Ship Washsand* met man en muis verongelukte Schip ***AUSTRALIË***, diep getroffen met het lot van de nagelatene Betrekkingen der Equipage van dat Schip, doen mits deze een beroep op de bekende menschlievendheid hunner Stad- en Landgenooten, om hen behulpzaam te zijn, ten einde door eene geldelijke ondersteuning de ramp van zoovele Weduwen en Weezen eenigzins te lenigen.

Tot ontvangst der GIFTEN zijn **Bussen** geplaatst ten hunnen Kantore aan de Glashaven, en bij de Boekhandelaren M. WIJT & ZONEN, Beursbrug, en aan het Bureau der Nieuwe Rotterdamsche Courant.

*Rotterdam,*
12 *Mei* 1859. HOOGEWERFF & CHABOT.

Bij Notariële Acte, op den 12 Mei 1859 te Rotterdam gepasseerd, is door de ondergeteekende CATHARINA HARTOG, Weduwe van den Heer JOHAN COENRAAD FESEL, Particuliere, wonende te Rotterdam, zoo voor zich dan als Voogdesse over hare drie minderjarige Kinderen: *ELISABETH — JOHAN COENRAAD* en *CATHARINA FESEL*, uitdrukkelijk toegestaan dat de **HANDEL** in **HAMMEN**, **SPEK** en andere **Artikelen**, door wijlen haren Echtgenoot in associatie met den Heer HENDRIK HARTOG, Koopman, wonende te Rotterdam, gedreven onder de Firma van **HARTOG en FESEL**, door den genoemden Heer HENDRIK HARTOG voor zijne privé-rekening, onder dezelfde Firma van ***HARTOG en FESEL*** worden Voortgezet, en die Firma door hem worde aangehouden, te rekenen van af 6 Maart 1859, zijnde de dag van overlijden van den Heer JOHAN COENRAAD FESEL, zonder dat de Ondergeteekende of hare Kinderen van dien dag in de Baten of Lasten van dezelve Firma zullen dragen of deelen, noch wegens eenige Verbindtenis voor rekening der Firma aangegaan, aansprakelijk verbonden zullen wezen.

Waarvan bekendmaking geschiedt overeenkomstig Art 30 van het Wetboek van Koophandel.

**De Weduwe C. FESEL.**

## STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
## ROTTERDAM en HULL
**Voor PASSAGIERS en GOEDEREN.**

De Rader-Stoomboot **SEA GULL**, Kapt. **R. M. Sawyer,** vertrekt van **ROTTERDAM** naar **HULL ZATURDAG** 14 Mei, des morgens
Adres bij *J. B. CROL & Co.*

# SNELVAART
TUSSCHEN
# ROTTERDAM EN ANTWERPEN,
## VOOR PASSAGIERS EN GOEDEREN,
met de STOOMBOOTEN
# TELEGRAAF III & IV,
BEHOORENDE TOT DE SNELSTVARENDE VAN EUROPA.

*Deze nieuw expresselijk voor den Vervoer van Passagiers gebouwde Stoombooten, hebben schoon gemeubileerde Kajuiten, waarbij een Dames-Salon met Piano en een Paviljoen, hetwelk afgehuurd kan worden.*

## MEI 1859.

| Van ROTTERDAM. | | | Van ANTWERPEN. | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 14 Zaturdag | 's morgens | 6.— | 14 Zaturdag | 's morgens | 10.— |
| 16 Maandag | „ | 7.30 | 16 Maandag | „ | 11.— |
| 17 Dingsdag | „ | 8.— | 17 Dingsdag | „ | 11.30 |
| 18 Woensdag | „ | 8.30 | 18 Woensdag | 's namiddags | 12.30 |
| 19 Donderdag | „ | 9.— | 19 Donderdag | „ | 12.30 |
| 20 Vrijdag | „ | 10.— | 20 Vrijdag | „ | 1.30 |
| 21 Zaturdag | „ | 10.— | 21 Zaturdag | 's nachts 20/21 | 2.30 |

Te **ZIJPE** wordt voor Zierikzee en Brouwershaven op de heen- en terugreis aangelegd, aldaar staat eene zeer goed ingerigte Diligence gereed, die van Zijpe naar Zierikzee en Brouwershaven, na aankomst der Stoombooten vertrekt en van Brouwershaven naar Zierikzee en Zijpe in correspondentie op de Stoombooten rijdt.

ROTTERDAM, Boompjes, wijk 1 n.° 21, **VERWEY & Co.,** *Cargadoors-Expediteurs.*

Uitgave van ***GEBROEDERS BINGER***, te ***Amsterdam.***

**DE VOORTREFFELIJKSTE ROMAN VAN DEN TEGENWOORDIGEN TIJD IS:**

# *Wat zal hij er meê doen?*

## Naar het Engelsch van PISISTRATUS CAXTON
## (SIR E. BULWER LYTTON),
door T. VAN WESTRHEENE, Wz.

**4 Deelen met Staalplaten. — *f* 14. 65.**

***Wat zal hij er meê doen?*** is een Werk, 'twelk men louter ter bevrediging der nieuwsgierigheid vlugtig doorleest, om het daarna voor altoos uit handen te leggen; neen! men moet het lezen en herlezen om er al het schoone en nuttige van te kunnen genieten en onthouden. 't Is een Werk dat zich een rang onder de klassieken verworven heeft en dat in de **Huisbibliotheek** van iedereen die op goeden Smaak, Beschaving en Schoonheidszin aanspraak maakt, niet mag ontbreken.

## H. W. BROEDELET,
***Docent in de Latijnsche en Grieksche Lett. en in de Wiskunde,***
is VERHUISD naar de
## 2de Lombardstraat, 8—141.

## Terstond TE HUUR

een **BENEDENHUIS**, aan den **Coolsingel**, voor een Gezin *zonder Kinderen.* Huur ***f* 400** 's jaars. Te bevragen bij den Boekhandelaar P. M. BAZENDIJK.

## VERKOOPING
**van zeer netten solieden**
# INBOEDEL.

De Notarissen *VAN DER HOEVEN & LORIÉ*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens, onder directie van *VAN MARLE & DE SILLE*, op Maandag den 23 Mei 1859, des voormiddags ten 10 ure, in de Boompjes, wijk 1, n.° 37, te Rotterdam, publiek te Verkoopen: Eenig ZILVERWERK, Porseleinen TAFEL-SERVIES, PORSELEIN, GLAS- en VERLAKTWERK, BEDDEN met Toebehooren, SPRING- en andere MATRASSEN, Katoenen en Wollen DEKENS, LEDEKANTEN met Behangsels, SECRETAIRE, CHIFFONNIÈRE, CONSOLES, COLIES-, CANAPÉ-, SPEEL- en andere TAFELS, CANAPÉ'S en STOELEN, groote Vergulde en andere SPIEGELS, PENDULES, KANDELABRES en VAZEN met Stolpen, KAMERKROONEN, LUSTERS, MEUBEL- en andere GORDIJNEN, Smirna en andere TAPIJTEN, Porceleinen en andere HAARDEN en KAGCHELS, MANGEL, FOURNUIS, KOPER, TIN en andere GOEDEREN meer. Alsmede BAD met Verwarmings-Toestel, compleete GYMNASTIE-STELLING enz. Voorts een Partijtje BOEKEN en wat meer ter Verkoop zal worden aangeboden. — Vrijdag en Zaturdag te voren van 10—4 ure te zien.

Bij **J. J. B. MEIJER**, te Arnhem, verschijnt nog deze week:

# NA OORLOG KOMT VREDE!
BLIKKEN OP DE TOEKOMST VAN EUROPA.
## PROFETIËN
**geput uit de meest beroemde Astrologen der 14de Eeuw en veel later.**

PRIJS FRANCO PER POST ***f* 0.75.**

Bovenstaand, vooral belangrijk in onze dagen, wordt niet anders dan na *franco* ontvangst van het bedrag in postwisseltje, tegen 1% aan alle Postkantoren verkrijgbaar, door den Uitgever *franco* per Post afgezonden.

## Laatste Voorstelling
**van den Heer**
# A. REGAZZONI
***Professeur de Magnétisme,***
in het Lokaal van J. D. VAN PEEREN
*in de Wijnstraat, te Dordrecht,*
op ZATURDAG 14 MEI 1859.

De Heer REGAZZONI stelt zich voor, bij die Voorstelling op onderscheidene Personen proeven te geven van zijne Wetenschap.

Tevens zullen bij die gelegenheid door de Elèves die genoemde Heer alhier gevormd heeft, blijken worden gegeven, dat het Magnetismus eene kunst is, die door ieder kan worden uitgeoefend.

**Entrée:** Loge en Parquet *f* 1, Tweede Rang *f* 0.50.

**Aanvang 's avonds ten 8 ure.**

Plaatsen kunnen worden besproken aan het Lokaal van J. D. VAN PEEREN, van af Donderdag middag, mits betalende 10 Cents extra voor iedere Plaats.

Gedrukt en uitgegeven bij
**G. en C. A. van Reyn,**
te Rotterdam.

# BIJBLAD,

behoorende tot de

# ROTTERDAMSCHE COURANT

van VRIJDAG 13 Mei 1859, N.° 114.


# STATEN-GENERAAL.

## Tweede Kamer.

### Zitting van Donderdag 12 Mei.

In deze zitting zijn ingekomen twee wetsontwerpen, een bepalende het zamenblijven van de ligtingen miliciens 1856 en 1857 en een van de miliciens van het Duitsche Bondscontingent voor Limburg.

Daarna zijn de discussien aangevangen over het wetsontwerp tot verlenging van den diensttijd der ligting 1854.

### Wetsontwerp tot verlenging van den diensttijd der miliciens van de ligting van 1854.

De *Minister van Oorlog* vraagt het woord, en zegt nagenoeg het volgende: Bij het voorloopig verslag der Kamer, hetwelk tot bespoediging der zaak als eindverslag geldt, wordt medegedeeld dat de Commissie van rapporteurs in eene bijeenkomst mij heeft medegedeeld de grondwettige bezwaren die bij de Kamer tegen dit ontwerp gerezen zijn, dat ik daarop heb verklaard die bedenkingen in overweging te zullen nemen. Ik meen dus wel te doen, voor den aanvang der discussien, over dat onderwerp mijn gevoelen te doen kennen. De orde in het verslag volgende, behoef ik niet stil te staan bij de aanmerking omtrent de onregelmatigheid die bij de aanbieding der elkander opvolgende ontwerpen plaats had. Deze omstandigheid moet alleen worden afgeleid uit de zucht der Regering om niet te voorbarig te handelen. De hoop welke zij heeft gekoesterd dat de omstandigheden van dien aard zouden blijven, dat zij niet noodig zou hebben de Vertegenwoordiging met wetsvoorstellen als de onderhavige te bemoeijelijken, is niet verwezenlijkt; doch daar zij die hoop koesterde had de Regering zoolang mogelijk het stilzwijgen bewaard. Met gerustheid echter vraag ik of de Regering met het besef van de verantwoordelijkheid die als uitvoerende magt op haar drukt, langer dralen mogt de maatregelen thans in behandeling voor te stellen bij het ontstaan van een toestand waarvan de gevolgen niet te voorzien zijn. Men moge over die gevolgen eenigzins in gevoelen verschillen; ontwijfelbaar was het dat in Europa groote algemeene bekommering heerschte en alle, zelfs geringe Staten namen maatregelen van voorzorg. Niemand kon bepalen hoe ver het oorlogsvuur zich uit zou strekken en de Regering mogt in die vrees niet langer werkeloos blijven. De Reg. zou meer dan iemand zich verblijden indien de maatregelen van voorzorg vergeefs waren genomen. De thans gevraagde opofferingen mogen groot zijn, maar gering zouden zij wezen bij de weldaden, die de vrede zou aanbrengen. Het is thans niet de tijd om in een ernstig debat te treden over de vraag welken loop de gebeurtenissen nemen kunnen, ook niet of werkelijk de bij de Grondwet bedoelde buitengewone omstandigheden bestaan. Door de aanneming op gisteren van de drie wetsontwerpen heeft de Kamer de buitengewone omstandigheden bereids aangenomen, en moet ik derhalve die verder aan de appreciatie der Vertegenwoordiging overlaten. Zoo is er ook in het verslag kwestie geweest over de vraag betrekkelijk den ontslagtijd der miliciens. De Grondwet, zoowel als de wet op de militie, laat dien ontslagtijd geheel in het midden; doch zeker is het, wat daarvan ook zij, dat de tegenwoordige Regering den ontslagtijd op 15 mei aangenomen heeft gevonden. Dit is eene daadzaak die niet uit het oog verloren mag worden; maar het zou in allen gevalle een opzettelijk onderzoek vorderen om tot eene beslissing ten deze te geraken, daar het beginsel om den ontslagtijd op 15 mei te bepalen, vroeger niet eigendunkelijk maar op goede gronden is aangenomen. De ligting van 1854 is evenwel nog niet ontslagen en de diensttijd van die ligting kan dus nog verlengd worden. De voorgestelde maatregel, de Regering behoeft het niet in te scherpen, was uiterst noodzakelijk, gelijk zulks reeds in de Memorie van toelichting is verklaard. Daarbij blijft de Reg. aan het stelsel van voorbereiding vasthouden, want zij wenscht niets liever dan geen gebruik te maken van de haar te verleenen bevoegdheid. Intusschen daar het verslag beweert, dat in ieder geval de ligting van 1854 niet kan worden opgeroepen dan nadat ook die van 1859 zou zijn onder de wapenen gekomen, wil de Reg., ofschoon zij dit niet wenschelijk heeft geacht, liever toegeven aan het geopperde bezwaar en de verpligting, om ook deze ligting vooraf op te roepen, in de wet opnemen. Ik wil echter hier herhalen, dat indien te eeniger tijd Nederland in den oorlog gewikkeld mogt worden, en er dus behoefte bestaat aan een geoefend leger, het zeer wenschelijk zou zijn te kunnen beschikken over de ligting van 1854 in plaats van die van 1859, die uit nog niet volwassen jongelingen bestaat. Dat gebrek dat de jongelingen nog niet volwassen zijn, heeft de Grondwet van 1848 in zoo ver trachten te herstellen, door in art. 181 aan te nemen, dat de miliciens bij de indiensttreding hun 20ste jaar moeten hebben bereikt. De omstandigheid, dat ook deze bepaling der Grondwet nog geene uitvoering erlangd heeft, is een andere dringende grond om de ligting van 1854 nog niet te ontslaan. Indien toch onverhoopt tot ontslag van die ligting moest worden overgegaan, dan zouden de meest geoefende manschappen van ons leger geheel ongebruikt blijven, omdat zij na hun ontslag eerst een jaar later tot schutterlijke diensten kunnen worden verpligt. Eindelijk schijnt bij de Kamer twijfel te bestaan of bij het aanwezig zijn van vijf ligtingen wel meerdere ligtingen in dienst gehouden kunnen worden. Het tweede lid van art. 182 der Grondwet lost juist het raadsel op; daar wordt uitdrukkelijk gezegd dat, is de Staat in oorlog of andere buitengewone omstandigheden, eene wet, jaarlijks te vernieuwen, tot langer dienst kan verpligten; en dit is hier op de ligting van 1854 van toepassing. Ik vlei mij door deze woorden de strekking en de noodzakelijkheid dezer wet nader te hebben toegelicht. Van het standpunt der Regering wordt de aanneming van het voorstel gebiedend gevorderd, en welke ook de beslissing zijn moge, de Regering is, zoo zij vertrouwt, overtuigd dat zij ten deze aan hare roeping voldaan heeft.

De *Minister van Justitie*, na in eene korte inleiding te hebben aangetoond dat het op zijn weg ligt om ten aanzien der grondwettige bezwaren door de Kamer tegen het wetsvoorstel ingebragt, het gevoelen der Reg. kenbaar te maken, spreekt hoofdzakelijk aldus. Vooraf echter bragt hij namens de Reg. zijnen dank aan de Vergadering voor de welwillendheid waarmede de Vergadering het onderzoek en de behandeling der ontwerpen, die op de tijdsomstandigheden betrekking hebben, heeft willen bespoedigen.

Met belangstelling heb ik de gronden gelezen die door vele leden aangevoerd zijn tot staving hunner meening, dat deze voordragt niet zou strooken met de bepalingen der Grondwet. Ik heb mij evenwel bij overweging, met die gronden niet kunnen vereenigen. In het voorloopig verslag werd gewezen op de omstandigheid, dat ook in 1848 door de Reg. werd aangevraagd de verlenging van den diensttijd der miliciens van de ligting van 1843; dat toen ook het grondwettig bezwaar, thans geopperd, werd ingebragt en dat de Reg. dien ten gevolge haar voorstel heeft ingetrokken. Ik kan niet beoordeelen of het grondwettig bezwaar tot die intrekking des tijds aanleiding gegeven heeft; misschien was zij het gevolg van de omstandigheid dat hangende het voorstel de 15 mei verstreken was; doch meer dan waarschijnlijk is het dat de intrekking geweest is het gevolg van eene geheele verandering van Regering. Ik zal daarover niet verder uitweiden; maar al neem ik aan dat het voorstel destijds ingetrokken werd krachtens een grondwettig bezwaar, dan bestaat er nog geene analogie tusschen hetgeen toen gebeurd is en thans regtens is. De Grondwet is juist op dit punt veranderd geworden. Bij de indiening van het voorstel van 1848 regeerde nog de bepaling van art. 204 der Grondwet van 1840. De Reg. beweerde toen dat men niet was in *vredestijd* en men vroeg als het ware van dat woord eene explicatie bij de wet. De Grondwet is sedert herzien, en nu art. 182 als regel geldt, geloof ik dat dit ontwerp uit een geheel ander gezigtspunt moet worden beschouwd dan een ontwerp hetwelk steunde op de Grondwet van 1840.

Wat vroeg men thans? De Grondwet spreekt van *buitengewone omstandigheden*, en nu kom ik van zelf tot het tweede grondwettig bezwaar in het voorloopig verslag behandeld. Dat *buitengewone omstandigheden* iets anders beteekenen dan oorlog, spreekt van zelf; anders zou de Grondwet zich aan tautologie hebben schuldig gemaakt. De Grondwet spreekt dus van omstandigheden afgescheiden van oorlog. Wil men nu die omstandigheden beperken tot binnenlandsche oproeren, er is in de geschiedenis van art. 182 geene enkele aanleiding om zoodanig beweren te staven. Men heeft integendeel aangenomen een woord van zeer wijde beteekenis, om daaronder te kunnen brengen alle zoodanige omstandigheden die het mogelijk maken dat de militie onder de wapenen blijve, buiten den eigenlijken toestand van oorlog. Het bestaan van zoodanige buitengewone omstandigheden had de Kamer reeds gisteren aangenomen. Dit verklaren te wil ik volstrekt niet te kennen geven, dat er eenig dreigend gevaar bestaat; maar wij geven te kennen dat de toestand van Europa zoodanig is dat de Regering, in hare ruimste beteekenis genomen, niet verantwoord zou zijn, indien zij niet nam alle maatregelen welke binnen haar bereik liggen.

Als men nu in ziet de wet op de nationale militie van 1817 dan komt men tot de overtuiging dat die wet geheel geschoeid is, en dat kon niet anders, op art. 206 van de Grondwet van 1815 overeenstemmende met art. 204 van de Grondwet van 1840. De wet van 1817 houdt met de tegenwoordige Grondwet geen behoorlijken tred meer, daarom is hare verandering noodig, doch volgens de additionele art. is die wet nog van kracht en wij moeten nu zien wat de geest is der wet van 1817, omtrent den ontslagtijd der miliciens, en daardoor kom ik tot een ander bezwaar dat in het verslag ontwikkeld is. Een bepaald tijdstip van indiensttreding, van inlijving of ontslag, is in die wet niet te vinden; maar er wordt in art. 145 gesproken van verzamelen en afgifte der miliciens in de hoofdplaatsen van elke provincie. Die aflevering heeft plaats op drie verschillende tijdstippen, op 1 maart, 1 mei en 15 mei. Dus eerst op 15 mei is, gelijk de wet van 1817 zulks noemt, de operatie afgeloopen; 15 mei is dus de dag waarop de inlijving gesteld moet worden. Ziedaar uit de wet zelve u aangetoond, uit welk oogpunt de wetgever van 1817 deze zaak beschouwde. Daaruit vloeit voort, dat zeer teregt en niet onwettig door het uitvoerend gezag begrepen is, dat, onverschillig of de aflevering in maart of mei heeft plaats gehad, het paspoort eerst na 15 mei moest worden uitgereikt. Een ander stelsel zou ook niet met eene goede administratie te rijmen zijn.

Er is nog een ander argument; stelt dat enkele miliciens hun diensttijd op 1 maart, anderen op 1 mei en weder anderen op 15 mei hebben zien verstrijken. Dan hebben zij aanspraak op ontslag, doch ontslagen zijn zij nog niet. Art. 182 der Grondwet zegt dat in bepaalde gevallen miliciens boven de vijf jaren in dienst kunnen worden gehouden en nu strekt de geheele wet om de paspoorten niet uit te reiken, om de manschappen in geval van nood beschikbaar te houden. Ten onregte is in deze zaak eene verdere strekking gezien; het is eene geheel onjuiste voorstelling, wanneer het verslag gewaagt van dadelijke wapening. De wetten die u nog binnen kort zullen worden aangeboden, strekken alleen om de daarbij bedoelde ligtingen langer dan zes weken bijeen te kunnen houden, en om het Limburgsche Bonds-contingent uit de verschillende ligtingen van Limburg te kunnen completeren. (*)

Eindelijk, en hiermede zal ik besluiten, is in het verslag gewezen op de Belgische wet van 8 mei 1847, waarbij de 1 april als aanvang van den diensttijd is aangenomen. Ik geloof ook dat het raadzamer is den diensttijd door de wet te doen bepalen. De wet van 1817 is evenwel ook in België nog van kracht en nu is het tastbaar dat juist de Belgische wet van 1847 een argument is ten voordeele van de stelling der Regering. Indien het toch waar is, dat ook in België volgens de wet van 1817 de manschappen op drie verschillende tijdstippen ingelijfd worden en dan nog bepaald wordt bij de wet van 1847, dat de diensttijd gerekend zal worden in te gaan met 1 april, dan blijkt daaruit dat de Belgische wetgever de inlijving op 1 maart niet heeft beschouwd als eene dadelijke in dienst treding. Ik geloof dus dat het argument geput uit de Belgische wet van 1847 omgekeerd moet worden en ten voordeele is van het systeem der Regering.

(*) *Deze wetsvoorstellen zijn bij den aanvang der zitting ingediend, hetgeen den heer Minister van Justitie onbekend scheen te zijn.*

De heer *Hengst*, die daarna het woord vroeg, betuigde dat de redevoeringen der Ministers hem in zijne overtuiging niet hadden doen wankelen, dat de wetgever niet mag ontnemen het regt, door de miliciens van 1854 verkregen om ontslagen te worden; een regt, dat op eene stellige bepaling van de Grondwet berustte. Hij betreurde het tevens, dat Nederlanders afhankelijk gemaakt werden van de willekeur eener Regering in de afgifte van paspoorten; want dat het, volgens de uitlegging des Ministers van Justitie, nu aan de Regering zou staan, om, ondanks de diensttijd verstreken was, de miliciens in dienst te houden, alleen omdat zij geene paspoorten uitreikte. Bovendien zou men de ligting van 1859 niet kunnen oproepen, zonder die van 1854 te ontslaan, die zij bestemd is te vervangen; want anders zouden er zes in plaats van vijf ligtingen in dienst zijn.

De heer *Godefroi* had in de redevoeringen der Ministers geen enkelen grond gevonden om te veranderen van de meening die in het eindverslag was uitgedrukt. De zaak was zoo eenvoudig, dat hij verklaarde dat het onmogelijk was er veel van te zeggen. De vraag kwam daarop neer: is in onze Wetgeving de tijd van dienst bepaald? Ja, die tijd is voor vredestijd in de Grondwet en in de wet van 1817 bepaald. Men behoefde niet te twisten over de vraag of het mogelijk was de dienst te verlengen van hen wier diensttijd werkelijk reeds geëxpireerd is; niemand zou dat durven aannemen. Nu beweert men dat de Grondwet niets bepaalt, doch art. 182 beslist het met zoovele woorden; er staat geschreven dat in vredestijd de militie na een vijfjarige dienst ontslagen wordt. De Minister van Justitie heeft den tijd van ontslag op het oog waarop de laatste man is ingelijfd, maar art. 182 geeft aan elken ingelijfden het regt, om vijf jaren na den dag waarop hij in dienst getreden is ontslagen te worden. Nu moge daaruit moeijelijkheden ontstaan voor de administratie; dat is een gevolg der gebrekkige wet van 1817, maar wij mogen deze ongrondwettigheid niet toepassen. De Grondwet alleen beslist reeds de kwestie en het deed er niets toe of het paspoort al dan niet was uitgereikt; reikt de Regering dat paspoort niet uit na de vijf jaren, dan handelt zij in strijd met de Grondwet. Maar ook de artt. 145 en 147 der wet van 1817 bepalen den tijd van indienststelling; en hij begreep niet hoe men durft aannemen dat de Regering de bevoegdheid zou hebben den dag van ontslag uit te stellen, al was het één dag posterieur aan de expiratie. De Minister van Justitie sprak van eene *fictio juris*; hij zeide dat de milicien geacht moest worden den 15 mei in dienst getreden te zijn. Men had zich echter met dergelijke interpretatie niet in te laten; want de wet sprak duidelijk en de toepassing, die de Regering er van geeft, was de meest willekeurige. Dergelijke toepassing was onwettig en ongeoorloofd. Indien toch het ontslag zou afhangen van de uitreiking van het paspoort, dan zou het ook van de willekeur der Regering afhangen om in 10 jaren geen paspoort uit te reiken. Neen, de Grondwet en de wet op de militie legden de verpligting tot dienen op; doch daartegenover stond het regt om op een bepaalden tijd ontslagen te worden, en dat regt mag door niemand worden weggenomen. De Minister sprak ook van de Belgische wet als een argument in zijn voordeel. Neen, de Belgische wet staat in verband met de Belgische Constitutie, en in art. 118 dier Constitutie staat geen enkel woord van den diensttijd, zoodat aan den gewonen wetgever overgelaten was, dien tijd bij eene speciale wet te regelen. Spreker eindigde met te verklaren, dat hij tot zijn leedwezen verpligt zou zijn tegen de wet te stemmen.

De heer *Dommer van Poldersveldt* zou gaarne al het zoo even gesprokene willen onderschrijven, indien wij in gewone tijden verkeerden; maar wij bevonden ons in een buitengewonen toestand. Ging in dezen toestand de stelling des vorigen sprekers op, dan zou men het meest krachtige deel der bevolking van elke dienstverpligting ontheffen. Spreker geloofde dat in buitengewone tijden men in het belang van het Vaderland over kleinigheden moest heenstappen, en dat dit hier minder gevaarlijk was, daar de personen der Ministers voldoenden waarborg gaven, dat niet dan met de uiterste noodzakelijkheid van de te verleenen bevoegdheid gebruik zou worden gemaakt. Bovendien hadden de Staten-Generaal nog een anderen waarborg daarin, dat nog altijd eene nadere wet tot mobilisatie noodig zou zijn.

De heer *Duymaer van Twist* wenschte niet in het breede uit te weiden over de onregelmatige wijze van behandeling der geheele zaak. Gisteren was de eerste bezending afgedaan; heden begon men met de tweede bezending; de derde bezending was heden ochtend ontvangen en na hetgeen gisteren voorgevallen is kon men eene vierde bezending betrekkelijk de geweren nog verwachten. Het kwam hem dan ook voor, dat wanneer alle ontwerpen allen te zamen in een geheel behoorlijk waren ingediend, dit veel meer zou hebben getoond eene kalme en rustige houding dan de wijze die thans gevolgd is.

Spreker wenschte nu te treden in eenige algemeene beschouwingen met betrekking tot de buitengewone omstandigheden en de positie van Nederland tot die omstandigheden. Hij zou daarbij eenige punten in het licht stellen van de redevoering door den Minister van Buitenlandsche Zaken op 6 mei gehouden. De Minister had gezegd dat het voor elk duidelijk was, dat in dien strijd de Nederlandsche belangen en regten niet zijn betrokken, en dat wanneer de oorlogsvlam eenmaal ontstaan is, deze zich heinde en ver kan uitstrekken; spreker wilde deze stellingen niet tegenspreken. Voorts had de Minister geconstateerd dat er geene pressie bestond, dat er niet gedacht was aan het sluiten van eenig tractaat met het buitenland en dat het doel der Regering alleen en uitsluitend was zelfverdediging. De houding van Nederland tegenover het buitenland, aldus had de Minister gezegd, moest zijn eene rustige maar wel toegeruste, eene kalme maar eene eerbiedwekkende houding. Deze punten wenschte de spreker in het licht te stellen, en nu vroeg hij of het eene rustige, kalme en wel toegeruste houding was, wanneer men maatregelen nam alsof de oorlogsvlam onze grenzen reeds genaderd ware? Hem dacht neen; dat zou veeleer zijn eene oorlogzuchtige houding. Naar zijn gevoelen bepaalden zich de voorstellen van gisteren tot die kalme houding; want zij stelden in staat om, wanneer de vaderlandsche grond werkelijk bedreigd werd, met spoed en kracht de middelen tot zelfverdediging in werking te brengen. Daarom had hij gisteren de voorstellen goedgekeurd, en zou voor datzelfde doel, indien het noodig ware, gaarne nog meerdere gelden leenen. Maar, zal men vragen, zal men dan later nog tijd hebben, wanneer de omstandigheden dringender worden en de vaderlandsche grenzen met oorlog bedreigd? Hij wilde hier alleen herinneren, dat de Minister zelf verklaard had dat de oorlog nog ver van onze grenzen was verwijderd; de oorlogsvlam *kon* onze grenzen naderen, maar het omgekeerde kon ook gebeuren, dat n. l. die vlam onze grenzen *niet* bereikte. Hem althans was sedert de uitbarsting van den oorlog geen feit bekend, dat den kans tot uitbreiding van dien oorlog had vermeerderd. Doch bovendien was dit toch zeker, dat naar menschelijke berekening, vóór dat een algemeene oorlog uit zou barsten, er nog vele andere dingen zouden moeten gebeuren, zoodat die gebeurtenissen ons niet op één dag zouden overvallen. Welnu, zeide de spreker, laat ons rustig deze voorafgaande gebeurtenissen afwachten. Ziedaar in het algemeen mijne meening over den tegenwoordigen toestand van zaken en over de positie die Nederland daarbij moet aannemen.

Spreker eindigde met een enkel woord over de wet zelve te zeggen. Hij zou wel genegen zijn zijne stem daaraan te geven, omdat zij het nuttige doel heeft de mogelijkheid open te houden om onze strijdkrachten met de meest geoefende manschappen te versterken; maar hij zag geen kans om deze wet met de Grondwet in overeenstemming te brengen. De bezwaren van het voorloopig verslag waren onwederlegbaar, de heer Godefroi had ze nader bondig ontwikkeld en hij wilde er van zijne zijde slechts een enkel woord bijvoegen. De Minister van Oorlog was begonnen te zeggen, dat hij de zaak van den ontslagtijd zóó gevonden had; maar wij hadden alleen te doen met de Grondwet en de wet van 1817. Deze bepaalden dat de diensttijd niet meer dan vijf jaren mogt bedragen. De miliciens die met 1 maart 1854 werden afgeleverd en eerst den 15 mei 1859 ontslagen, dienden dus maanden langer dan de Grondwet veroorlooft, of heet dat tijdvak tusschen 1 maart en 15 mei 1854 dienen of niet dienen? Neen, ze hadden op 1 mei 1859 moeten ontslagen worden, en wanneer zij hun ontslag niet ontvingen dan was dit een onwettige daad. Nu moge die daad verschoonbaar zijn, omdat altijd op die wijze gehandeld is, maar dan kon toch deze onwettigheid niet strekken ten nadeele der miliciens, om hun aan nieuwe dienstverpligtingen te onderwerpen.

De heer *van Hall* wenschte van zijne zijde eene kleine bijdrage tot deze discussie te leveren. Hij zette echter vier preliminaire aanmerkingen voorop.

1°. De moeijelijkheid waarin de Kamer zich bevond ontstond alleen door de te late indiening van dit wetsontwerp; hij wierp dus van zich af hetgeen de Minister van Oorlog had gezegd, dat de Regering aan hare roeping voldaan had en dat verder alles aan de verantwoordelijkheid der Kamer werd overgelaten. Hij voor zich kon nog niet zeggen welke stem hij uitbrengen zou; de verantwoordelijkheid kon echter niet leggen op de Kamer, daar het eenig motief der afstemming gelegen zou zijn daarin, dat het ontwerp te laat was ingediend. Wanneer het steeds te wenschen ware, dat in tijden als deze, de Natie zich aansluite bij de Regering, dan moest ook de Regering van hare zijde een gelijkmatigen en wel beredeneerden weg volgen; niet alleen wat het leger en de verdedigingsmiddelen betreft, maar ook wat hare handelingen en beschouwingen aangaat; en dan moest zij niet een zoo gewigtig ontwerp als het tegenwoordige op een zoo laat tijdstip aanbieden, dat daarin vele leden een bezwaar tot aanneming vonden.

2°. Dit outwerp is van het uiterste gewigt. Hij zou niet treden in eene beschouwing van de tijdsomstandigheden, maar zeker is het dat de toekomst van groote gebeurtenissen zwanger gaat, dat het alzoo noodzakelijk is een groot leger te bezitten en dat wij, door deze wet af te stemmen, ontnemen niet een vijfde gedeelte maar de groote kern van de meestgeoefende manschappen aan dat leger.

3°. Dat tegenover dit groote gewigt voor het Vaderland de vraag staat, of de miliciens der ligting van 1854 al dan niet voor eenige weinige dagen hadden moeten zijn ontslagen. Uit die vraag zou hij geene argumenten trekken, maar het op het gemoed van de practische mannen in deze Kamer drukken, om toch niet in zaken van zoo hoog belang te veel aan kleinigheden te hechten.

4°. Dat de miliciens noch op 1 maart noch op 1 mei, noch op 15 mei, 5 jaren zullen hebben gediend; want in het eerste jaar werd van hen geen dienst gevorderd; zij zijn dus slechts 4 jaren werkelijk in dienst geweest.

Eindelijk wenscht de spreker eene korte bijdrage te leveren tot het eigenlijke punt van geschil. Of wij in buitengewone omstandigheden verkeerden, dit punt maakte geen verschil meer uit; het was op dien grond dat de drie wetsontwerpen gisteren werden aangenomen. Neemt men nu de Grondwet in de hand, dan leest men in art. 182 dat de militie in buitengewone omstandigheden, waarin wij thans verkeeren, langer dan 5 jaren in dienst kan gehouden worden? Waarom konden dus de miliciens, die nog niet ontslagen zijn, niet langer tot dienst verpligt worden. In de geheele wet op de militie was geen tijd bepaald. Een milicien, al is hij goedgekeurd, is geen soldaat zoolang hij niet is ingelijfd, en evenzoo houdt hij niet op militair te zijn zoolang hij niet ontslagen is. Hij kon niet aannemen dat de milicien zou hebben een ontslag *de droit*; er moest een *actus* zijn van inlijving, er moest een *actus* zijn van ontslag, en nu kon hij niet inzien waarom men niet zou kunnen

doen hetgeen de Regering thans voorstelde. Het nog in dienst houden der miliciens noemde men onwettig; dat moest hij ontkennen, want er was wel regt en aanspraak op ontslag, ontslag was er niet gegeven, en zoolang dat ontslag niet gegeven was, kon, volgens de Grondwet, in buitengewone omstandigheden de diensttijd verlengd worden.

De *Minister van Buitenlandsche Zaken* achtte het na de rede van den laatsten spreker noodig te verklaren, dat de Regering niet kan aannemen dat zij dit wetsontwerp te laat zou hebben ingediend. De indiening geschiedde op een behoorlijk tijdstip. Volgens de Regering is de ontslagtijd eerst op 15 mei aanwezig en er kon dus vóór dien tijd voorzien worden in het werkelijk in dienst houden dier manschappen. Alvorens het ontwerp in te dienen moest de uitbarsting van den oorlog worden afgewacht: de indiening kon dus niet vroeger plaats hebben en de beschuldiging rustte derhalve op een valschen grondslag. Er was nog eene andere beschuldiging tegen de Regering gerigt: waarom n. l. deze voordragten als het ware bij afleveringen waren ingediend, en waarom men niet daarmede in eens voor den dag gekomen was? Alsof het zoo gemakkelijk ware voor de Regering, om bij gebeurtenissen die ieder hadden overvallen, dadelijk alle maatregelen in eens zamen te vatten. Doch in de eerste vergadering dezer Kamer na het reces zijn alle voorstellen behoorlijk aangekondigd geworden, behalve het tegenwoordige, waaromtrent nog geene beslissing genomen was.

Wat de rede betreft van den heer van Twist, moest de Minister opmerken, dat diens argumenten niet opgingen. Wanneer de oorlogsvlam tot ons was doorgedrongen, dan moest men tot andere maatregelen overgaan, alle ligtingen moesten opgeroepen en de schutterijen gemobiliseerd worden. Maar als wij verkeerden in een onzekeren toestand, wanneer men niet weten kon, hoever de thans gevoerd wordende oorlog van beginselen leiden kon, dan moest men bedacht wezen, om van onze zijde ons grondgebied vrij te waren van de indringing dier beginselen; dan moesten wij bedacht zijn, even als alle andere Staten om ons te verdedigen. Voor dat de oorlogsvlam ons naderen zou, moesten, had de heer van Twist gezegd, nog vele andere dingen gebeuren; daarin zou men ligtelijk kunnen dwalen, daar de gebeurtenissen tegenwoordig elkander zoo snel opvolgen, dat die oorlogsvlam zich spoedig zou kunnen uitbreiden. Maar dan zou het te laat zijn, want de middelen van verdediging konden slechts langzaam ontwikkeld worden, en wanneer men dus deze voordragt naar behooren waardeerde, dan zou men erkennen dat zij juist ingerigt was om tegen opkomende gevaren voorbereid te zijn. Er wordt niet verlangd eene dadelijke indienststelling der militie, er wordt niet verlangd eene oproeping der miliciens, maar er wordt alleen gevraagd de bevoegdheid om, wanneer alle andere ligtingen reeds in dienst zijn gesteld, ook over de ligting 1854 te kunnen beschikken; en de Minister moest vragen of het in dat geval niet van het hoogste belang was, op de meest krachtige mannen van ons leger staat te kunnen maken? Of wilde men juist deze van alle dienst vrijstellen? De Minister zou verder geen woord behoeven te zeggen, dat naar het denkbeeld der Regering deze voordragt geheel is in overeenstemming met de voorschriften der Grondwet. De heer Godefroi zeide dat de verklaring van het Grondwetsartikel zoo eenvoudig was, maar juist die eenvoudigheid had dien spreker op een dwaalweg gebragt. Wanneer men doordrong tot den geest der Grondwet, dan zou men zien dat onder het woord *militie* niet verstaan wordt het individu, maar het corps, en dat dus het ontslag moest gebragt worden in verband tot het geheel; en dat was het de meening der Regering dat het geheele corps eerst op den 15 mei kon worden ontslagen.

De *Minister van Justitie* verklaarde geheel in te stemmen met het advies van den heer van Hall betreffende het bereids door den Minister van Buitenlandsche Zaken bestreden punt. Overigens trad de Minister in eene herhaling van zijn betoog omtrent de beteekenis van art. 182 der Grondwet. Hij voegde er nog het volgende argument bij. Indien al het stelsel steeds volgehouden omtrent den ontslagtijd, onwettig ware, dan nog was hij van meening dat art. 182 voor die onwettigheid een vrijbrief zou geven in omstandigheden als de tegenwoordige.

De heer *de Bieberstein*, die als Militie-Commissaris geroepen was om de wet op de militie te handhaven, betoogde mede dat hij ook op de Grondwet, dat de ligting van 1854 regt had op ontslag; zij was den 1 mei 1854 in dienst getreden en had dus den 1 mei 1859 behooren te worden ontslagen. Het tweede lid van art. 182 der Grondwet sprak wel van buitengewone omstandigheden, maar hij geloofde niet dat wij ons daarin reeds bevonden. Wij leefden in een vrij land, waar de wetten geëerbiedigd worden en hij hoopte dat men ook hier verkregen regten niet zou betwisten. Het deed hem leed dat hij de Regering in deze niet verdedigen kon; gisteren had hij millioenen toegestaan, maar over de lasten die men nu wilde opleggen, kon hij niet ligt heenstappen. Hij moest ook nog het beweren tegenspreken van den heer van Hall, die meende dat de miliciens slechts 4 jaren dienst hadden. Neen, zij waren van het oogenblik hunner opkomst, toen zij de schoone litanie der krijgsartikelen hoorden voorlezen, ter dispositie gesteld van den Minister van Oorlog, en wanneer die Minister hen te huis had gelaten, was toch niet te ontkennen dat zij steeds in dienst bleven.

De heer *van Zuylen van Nyevelt* had met de uiterste belangstelling de discussien gevolgd en [illegible] omdat hij aanvankelijk niet besloten was, welke stem hij uitbrengen zou. Hij begon echter ten gevolge van den loop der discussien al meer en meer over te hellen tot hen, die meenen dat hier moeijelijk sprake kan zijn van de verlenging van een diensttijd, die werkelijk reeds geëxpireerd was. Hij zou zich dus verpligt achten tegen deze wet te stemmen, hetgeen hem te onaangenamer was, omdat de Regering er hoogen prijs op stelde juist deze miliciens te behouden, die de meest bruikbare categorie uitmaakt van krachtige mannen tot verdediging des Lands. Maar het kwam hem voor dat uit dit oogpunt aan den voorgedragen maatregel minder gewigt moest worden gehecht dan de Regering doet; hij meende toch, dat er nog een anderen weg was, om bedoelde manschappen tot dienst te verpligten. Hij las in art. 177 der Grondwet, dat het dragen der wapenen tot handhaving der onafhankelijkheid van den Staat en tot beveiliging van zijn grondgebied een der eerste pligten blijft van *alle ingezetenen*. Zijns inziens lag in dit art. geene bloote enunciatie van een pligt, maar het regt der overheid, om, in de bij het art. omschreven gevallen, *alle* ingezetenen tot het dragen der wapenen te dwingen. Zoodra die omstandigheden aanwezig zouden zijn, zou dus, volgens hem, de Regering bevoegd zijn eene wet in te dienen waarbij die klasse van ingezetenen, die thans behooren tot de ligting van 1854, verpligt worden de wapenen te dragen. Men zou dus, ofschoon in een anderen vorm, hetzelfde doel hetgeen men met deze wet beoogde kunnen bereiken. Daarom hechtte hij ook aan deze wet minder gewigt en hij zou dan ook daar tegen stemmen met de gerustheid, die hij uit art. 177 der Grondwet putte.

De heer *Storm van 's Gravesande* achtte zich mede verpligt zijne stem te motiveren. Hij geloofde dat de uitweg, door den heer van Zuylen aangewezen, groote moeijelijkheden zou opleveren. Hij zou er echter niet over spreken. De door de Regering voorgestelde maatregel was goed, voor zooveel het doel betreft, maar grondwettige bezwaren verzetteden zich daartegen. Doch er waren bovendien nog andere bezwaren die niet ligt geacht moesten worden. Zoo zou de verlenging van den diensttijd een nieuwen slag toebrengen aan landbouw en nijverheid; eene bron zijn van groote teleurstelling en van stoornis in het familieleven; eene vernieuwing van alle contracten van plaatsvervanging voor de ligting van 1854 zou er noodzakelijk door worden; en de plaatsvervanging zelve zou er in ieder geval moeijelijker en kostbaarder door worden gemaakt. Men had het bovendien doen voorkomen als of de ligting van 1854 de meest geoefende zou zijn. Wat was echter het geval? De ligting kon eerst worden opgeroepen; wanneer alle andere ligtingen in dienst waren gesteld, en intusschen zou zooveel tijd verloopen zijn, dat de ligting van 1854 de minst geoefende zou wezen. Wat de grondwettige bezwaren betrof, hij deelde daarin volkomen, doch zou ze nu niet weder ontwikkelen.

Alleen wilde hij verklaren dat hij instemde met het argument van den heer Hengst, dat indien men de ligting van 1859 opriep en die van 1854 niet ontsloeg, men dan zes ligtingen in plaats van vijf in dienst zou hebben. Overigens had hij met groote verbazing vernomen van een bekwaam regtsgeleerde, dat de diensttijd der miliciens niet verstreken was, omdat hun het paspoort niet was uitgereikt. Hij was huiverig om zijn oordeel in woorden daarover uit te spreken; maar hij zou alleen vragen hoelang dan dat paspoort kon worden teruggehouden en alzoo de manschappen tot eindelooze dienst verpligten. De miliciens, zeide men, hadden geen ontslag *de droit*, maar het was bij hem nog zeer de vraag of de milicien gestraft kon worden, die nadat zijn vijf jaren verstreken waren, heenging, en wanneer een militair die langer in dienst werd gehouden een proces aandeed aan den Staat, dan wist hij niet wat er het gevolg van worden kon. Er was dus geene enkele term aanwezig om de wet aannemelijk te maken.

De heer *van Nispen van Sevenaer* (wiens uiterst *zachte stem opteekenen bijna ten eenenmale onmogelijk maakt*) betoogde, voor zoo ver wij meenen, dat het met den geest der Grondwet overeenkomstig was, om de miliciens die vijf jaren dienst achter den rug hadden, door de wet te dwingen nog eens de wapenen op te vatten. De heer *de Brauw* verklaarde nog zeer in twijfel te verkeeren omtrent de over deze wet uit te brengen stem. Vooral woog het grondwettig punt zwaar, maar hij vroeg zich af of de uitleg dien men aan art. 182 der Grondwet gegeven had, zoo juist was, dat er niets tegen in te brengen was. Het betoog rustte toch daarop dat in vredestijd de dienst van vijf jaren *per se* vervallen was, zoodat ieder milicien den dag na de vijf jaren, waarop hij in dienst getreden is, van zelf ontslagen zou zijn. Dit nu betwijfelde hij. Er stond in art. 182 *niet* dat zij van de dienst ontslagen *waren*, maar dat zij na vijfjarige dienst ontslagen *worden*. Zij waren dus niet van zelve ontslagen; zij moesten het worden; en nu was het wel de pligt der Regering om dat ontslag zoo spoedig mogelijk te verleenen, maar nergens stond geschreven, dat dit geschieden moest den dag na de vijf jaren. Bovendien [illegible] die vijf jaren slechts op vredestijd en niet op buitengewone omstandigheden.

De heer *Betz* vond in de grondwettige bezwaren voldoende motieven om tegen deze voordragt te stemmen. In het voorloopig verslag was echter nog een bezwaar geopperd, dat in de discussien der Kamer nog niet genoeg gewogen had. De heeren de Brauw en van Hall hadden gezegd, dat de Kamer gisteren, door de aanneming der drie wetsontwerpen, het bestaan van buitengewone omstandigheden had aangenomen. Dat gaf hij niet toe. Buitengewone omstandigheden, waarvan de Grondwet gewaagt, moesten zoodanige zijn, die zoo na mogelijk den oorlogstoestand naderen. Dit is zoo waar dat in 1848 de Minister van Binnenlandsche Zaken, bij de uitlegging van deze woorden, gezegd had: *wanneer het Vaderland in nood verkeerde.* Voorzeker was dit de toestand niet, waarin ons Land zich thans bevindt, en buitengewone omstandigheden waren er derhalve niet aanwezig. Maar dan mogt hij ook niet den diensttijd der ligting van 1854 helpen verlengen; deze zaak was niet zoo gering te achten; de manschappen dier ligting zagen reikhalzend naar hun ontslag uit, en hij kon er niet toe overgaan hen, zonder noodzaak, langer onder de wapenen te doen houden. Hij had gisteren voor de wetsontwerpen gestemd, maar hij ontkende dat daardoor het bestaan van buitengewone omstandigheden geconstateerd was. Er was gisteren niets anders geschied dan dat de magazijnen gebragt waren op den voet van vrede; de Minister zelf had dit verklaard. Men zeide wel dat het hier slechts geldt de faculteit tot oproeping; maar juist deze faculteit achtte hij gevaarlijk, omdat wanneer bij de geringste toeneming der verwikkelingen de Regering geld zou aanvragen tot oproeping der ligting, de Kamer moeite zou hebben, om de verantwoordelijkheid eener verwerping op zich te nemen.

De heer *Godefroi* deelde niet in het gevoelen van den heer van Hall dat de verwerping der wet ter verantwoording der Regering zou komen; maar de wet zelve was niet aannemelijk, omdat, naar zijne innige overtuiging, het grondwettig bezwaar niet was weggenomen en ook niet weg te nemen was. Hij bestreed het gevoelen van den heer de Brauw, dat aan de Regering de bevoegdheid zou zijn om het paspoort te onthouden aan hen wier diensttijd verstreken was; de Regering, die dat deed, handelde in strijd met de Grondwet. Dat was niet een verwijt, hetwelk hij rigtte tot de Regering, maar het was een gevolg van de werking der wet op de militie die nog van kracht is, ofschoon met onze Grondwet in strijd.

Nadat de heer *van Hall* zijne stellingen nog eens kortelijk had geresumeerd, herinnerde de *Minister van Oorlog*, dat hij in zijne rede niet, gelijk de heer van Hall had doen voorkomen, de Kamer voor de verwerping of aanneming der wet verantwoordelijk zou hebben gesteld. Hij had alleen gezegd dat van het standpunt der Regering de aanneming van het voorstel gebiedend gevorderd wordt, en dat, welke ook de beslissing der Kamer zijn moge, de Regering, zoo zij vertrouwt, overtuigd is dat zij ten deze aan hare roeping voldaan had.

De *Minister van Justitie* kwam, in de laatste plaats, nog eens op het grondwettig bezwaar terug. Hij verklaarde, dat de, door den heer van Nispen ontwikkelde meening, niet alleen overeenkwam met den geest, maar ook met de letter der Grondwet. De miliciens, die vijf jaren dienst achter den rug hadden, konden door de wet worden gedwongen nog eens de wapenen op te vatten. Er stond toch niet in art. 182 der Grondwet, dat de dienst *verlengd*, maar dat een *langere dienst* gevorderd kon worden. Al ware dus de 15 mei reeds verstreken, dan nog zou de wetgever zeer zeker bevoegd zijn, de manschappen langere dienst te doen presteren.

Niemand meer het woord vragende, werden de debatten gesloten verklaard. De artikelen der wet gaven tot geene discussie aanleiding. Ingevolge de eerste rede van den Minister van Oorlog werd nu bij artikel 2 ingelascht, dat ook de reserve van de ligting van 1859 zou moeten in werkelijke dienst zijn gesteld, voor dat de miliciens van de ligting van 1854 konden worden opgeroepen.

Het wetsontwerp daarna in stemming gebragt zijnde werd het *verworpen* met 58 tegen 7 stemmen.

*Voor* stemden de heeren Dommer van Poldersveldt, van Hall, van Nispen van Sevenaer, de Brauw, Schimmelpenninck, van Heiden Reinestein en de Voorzitter.

Op voorstel van den Voorzitter bepaalt de Vergadering dat zij maandag e. k. des ochtends ten 11 ure de beraadslaging zal aanvangen over de wetsontwerpen tot eindregeling der zaken van de Maatschappij van Weldadigheid en na afloop daarvan in behandeling zal nemen het ontwerp tot goedkeuring eener overeenkomst met den polder Oud-Herkingen gesloten; zullende eerst later de dag der discussie bepaald worden over de wetsontwerpen betrekkelijk den Noorderspoorweg, de naamlooze vennootschappen en de militaire kleedingstukken.

Daarna bragt de heer *van Deinse* rapport uit namens de Commissie in wier handen gesteld was de rekening nopens den afkoop der tienden, en de heer *Begram* namens de Commissie tot de verzoekschriften op eenige in hare handen gestelde petitien, waarna de Vergadering is gescheiden.

De heden in de Tweede Kamer ingekomen wetsontwerpen hebben de navolgende strekking:

Bij het eerste ontwerp wordt bepaald dat de miliciens der ligting van 1855, 1856, 1857 en 1858, herkomstig uit het Hertogdom Limburg, met uitzondering der vestingen Maastricht en Venlo en hare kringen, die door den Koning ten behoeve van het contingent van het Hertogdom van het Duitsche Bondsleger onder de wapenen zijn of worden geroepen, zoolang de tijdsomstandigheden dit zullen noodig maken, onder de wapenen zullen worden gehouden.

Bij het tweede wetsontwerp wordt bepaald 1°. dat de miliciens der ligtingen van 1856 en 1857, bij de verschillende corpsen ingedeeld, thans met groot verlof in hunne haardsteden, die ten gevolge van de tijdsomstandigheden door den Koning onder de wapenen zijn of worden geroepen, in werkelijke dienst gehouden worden tot 31 december 1859 of korter; 2°. dat de miliciens der ligting van 1857, die zich tot aanvulling van ontbrekende vrijwilligers bij de verschillende corpsen in werkelijke dienst bevinden, almede tot nader order onder de wapenen blijven.

## Eerste Kamer.

***Zitting van Donderdag den 12 Mei.***

In deze zitting zijn de beraadslagingen over het wetsvoorstel TOT HERZIENING DER REGTEN OP DEN IN- UIT- EN DOORVOER voortgezet en ten einde gebragt. Vooraf deelde de Voorzitter mede, dat een adres betrekkelijk die wetsvoordragt van H. A. Pol en anderen, te Vlissingen, was ingekomen (over welk adres nog in den loop der zitting bij monde van den heer Thooft van Benthuizen rapport is uitgebragt, even als over het adres van de Kamer van koophandel en fabrieken te Oldenzaal), en voorts nog het wetsontwerp tot verhooging van hoofdstuk X der Staatsbegrooting voor 1859, hetwelk naar de afdeelingen is verzonden.

Alsnu was het woord aan den *Minister van Financiën*. In eene uitstekende rede, die meer dan 2 uren geduurd had, verdedigde hij de wet.

[Tijd en plaats nopen ons de opname van het heden avond ontvangen breedvoerig verslag van deze zitting tot ons volgend N.° uit te stellen.]

Nadat de heer *'t Hooft* nog rapport had uitgebragt op het in den aanvang der zitting ingekomen adres, bestreden de heeren *Sassen* en *de Kempenaer* nog het wetsontwerp. De heer Sassen zeide dat altijd aan onze industrie eenige bescherming was verleend, dat nu wij een bloeijenden toestand hebben, zoowel van handel, scheepvaart en nijverheid, er geene reden bestaat om verandering zonder noodzaak te maken. De heer de Kempenaer verklaarde nogmaals zijne bezwaren vol te houden omtrent het finantieel nadeel dat uit de wet zou voortvloeijen; hij constateerde niet in de verdediging van het tarief te treden, maar op dien grond alleen en op grond van politieke omstandigheden in zijne meening te volharden.

De heer *van Wessem* wees op nieuw op de onbillijkheid om de olie bij uitzondering slechts met [illegible] pct. te belasten en andere artikelen met 5.

De heer *van Rijckevorsel* en de *Minister* beantwoordden kort die sprekers, waarna de beraadslagingen gesloten werden verklaard en het wetsontwerp *verworpen* met 19 tegen 16 stemmen.

*Voor* de heeren Cost Jordens, Cremers, v. Rijckevorsel, van Beeck Vollenhoven, van der Lek, Bosch van Drakestein, Eysinga, Villers de Pité, Blankenheym, Loopuyt, 't Hooft, van Weel, van Rhemen, van Swinderen, van Goltstein van Oldenaller en de Voorzitter.

*Tegen* de heeren van Dam, d'Ablaing, Hartevelt, Paspoort, van Meeuwen, Beerenbroeck, Huydecoper, Insinger, Sassen, Regout, van den Dries, van Nispen, van Wessem, Sasse van Ysselt, van Pallandt, van der Oudermeulen, Borski, van Heeckeren van Wassenaer en van Andringa de Kempenaer.

II. *Het wetsontwerp tot wijziging van de heffing van den accijns op het geslagt van runderen en varkens* werd nu *aangenomen* met 34 stemmen tegen 1, die van den heer van Beeck Vollenhoven.

III. *Het wetsontwerp tot wijziging der tarieven van sommige accijnsen* werd insgelijks *aangenomen* met 31 tegen 4 stemmen; *tegen* de heeren van Nispen, van Wessem, Andringa de Kempenaar en d'Ablaing van Giessenburg.

Daarna werd de Vergadering gesloten.

Gedrukt en uitgegeven bij

**G. en C. A. van Reyn,**

te Rotterdam.